

OB POLLETNEM IZPOLNJEVANJU DRUŽBENEGA PLANA

TREBA BO KREPKO POTEGNITI

V maju in juniju se je stanje sicer precej izboljšalo, vendar je v industrijski proizvodnji izpolnjenega komaj 39 % predvidenega letnega plana — Težave zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala in vremena pa tudi zaradi subjektivnih slabosti v nekaterih podjetjih — Precejšnje neravnovesje med osebnimi dohodki in proizvodnjo

Polletna bilanca o izpolnjevanju družbenega plana ni najbolj zadovoljiva. V zadnjih dveh mesecih (maj in junij) je bila sicer celotna gospodarska dejavnost v koprskem okraju precej živahna. Ali prvi štirje meseci, zlasti april, so bili v mnogih gospodarskih panogah precej šibki, v nekaterih panogah celo daleč pod lanskim povprečjem. Podrobna analiza sicer jasno kaže, da izpada niso v vsem subjektivno krivi delovni kolektivi, pač pa so v nekaterih gospodarskih panogah odločilno vplivali tudi objektivni vzroki — kot pomanjkanje reprodukcijskega materiala, kasna in prekasna nakazila nujno potrebnih deviznih sredstev. V nekaterih panogah je proizvodnja močno zavrlo tudi neugodno vreme, kar velja zlasti za industrijo gradbenega materiala. Sodeč po razmeroma dobrem izpolnjevanju proizvodnega plana v maju in juniju (a tudi za julij so poročila ugodna), je mogoče računati na to, da bo večina gospodarskih organizacij izpolnila svoje letne proizvodne naloge. Vendar bo treba v proizvodnji še krepko potegniti z zavihanimi rokavi!

Za industrijsko proizvodnjo kot temeljno v okraju kaže polletna bilanca, da je bila za 3 odstotke manjša kot v lanskem polletju.

Modna revija v Kopru

V sredo je bila v Kopru, v četrtek pa v Portorožu, modna revija, ki jo je v okviru VI. letnih iger organiziral Zavod primorskih prireditelj. Na reviji so nastopili prikazalci in reški manekeni in prikazali letošnje modne novosti ter številne vzorce domače tekstilne industrije. Sodelovali so tudi pevci zabavne glasbe, med njimi Marko Novosel in znani ansambel lahke glasbe Kalogjera iz Zagreba.

Od celotnega letnega plana 1962 pa je izpolnila komaj 39 odstotkov. Za lanskim polletjem še vedno občutneje zaostaja proizvodnja v električni, kovinski, tekstilni in lesni industriji pa v industriji gradbenega materiala. Slabo vreme je precej oviralo žagarsko in industrijo gradbenega materiala. Pomanjkanje reprodukcijskega materiala zaradi deviznih težav je znatno zavrlo proizvodnjo v kovinski in deloma kemični industriji, pri čemer ima občuten izpad zlasti Tomos. V lesni industriji se je v polletju občutilo, da je bil ilirskobistriški Lesonit v rekonstrukciji ter je šele sedaj v polnem obratovanju. V celotni industrijski proizvodnji so posamezne panoge do polletja izpolnile letni plan naslednje: proizvodnja premoga 47,6%, industrija nekovin 28%, kovinska industrija 33,6%, ladjedelništvo 46,3 odstotka, elektroindustrija 31,8 odstotka, kemična industrija 43,3 odstotka, industrija gradbenega materiala 22,1%, lesna industrija 43,4%, tekstilna 37,1% in živilska industrija 44,4%. Iz indeksov proizvodnje po posameznih letošnjih mesecih pa je razvidno, da proizvodnja v zadnjih dveh, treh mesecih hitreje narašča ter se dinamika v izpolnjevanju plana precej izboljšuje.

In kako je z osebnimi dohodki? Po podatkih Narodne banke se je plačni sklad v letošnjem prvem polletju v primerjavi z lanskim dvignil v družbenem sektorju gospodarstva za približno 33%. Torej neprimerno več, kakor je bilo predvideno v znani resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v okraju. V resoluciji je bila namreč postavljena zahteva oziroma načelo, da je treba vskladiti naraščanje osebnih dohodkov s produktivnostjo. Ker se niso na razpolago vsi finančni pokazatelji o doseženem dohodku v gospodarskih organizacijah, je trenutno težko popolnoma točno oceniti, kako in koliko hitreje naraščajo osebni dohodki od proizvodnosti.

Izplačani osebni dohodki pa tudi brez tega dovolj očitno pričajo o tem, da v industriji, kmetijstvu ter deloma v gradbeništvu in trgovini osebni dohodki niso v pravem sorazmerju oziroma ravnovesju s produktivnostjo. To velja zlasti za industrijo, kjer so izplačani osebni dohodki v primerjavi

z lanskim prvim polletjem porasli kar za približno 60 odstotkov. Ali z drugimi besedami: skrajni čas je, da si v vseh gospodarskih panogah začno na vso moč prizadevati, da bi kar najbolj dvignili proizvodnost ter edino na ta način začeli realno vsklajevati osebne dohodke s proizvodnostjo.

Za zaključnega nastopa treh najboljših jugoslovanskih folklornih skupin mino to soboto na Titovem trgu v Kopru: med drugimi visokimi gosti, ki so obiskali to prireditelj, so bili tudi sekretar CK ZKS Miha Marinko s soprogo, predsednica Ljudske skupštine Slovenije Vida Tomšičeva, sekretar Izvršnega sveta LRS za kulturo in prosveto Beno Zupančič, predsednik OLO Koper Davorin Ferligoj s soprogo, generalni konzul Italije v Kopru dr. Guido Zecchin s soprogo in številni drugi, ki so decela napolnili prostorni trg pred Ložo

Veličasten zaključek III. festivala jugoslovanske folklore

V soboto zvečer je bil na Titovem trgu slavnostni zaključek III. jugoslovanskega festivala, ki je trajal ves teden s sodelovanjem sedmih amaterskih in treh profesionalnih ansamblov. Skupno je nastopilo 400 plesavcev in plesavk v bogatih narodnih no-

šah s prikazom izvirne in umetniško obdelane folklorne naših narodov. Več kot 10 tisoč domačin in tujih obiskovalcev je presenetil program folklorne tematike same in predvsem zaradi njihove mojstrske izvedbe. Zato je razumljivo, da je tudi letošnji zaključek festivala, na katerem so sodelovali ansambli Kolo iz Beograda, Lado iz Zagreba in Tanec iz Skopja, prenašala evrovizija in posredovala državam zahodne Evrope in Skandinavije neposreden prenos.

Zaključna prireditev je navdušila številne gledavce, med katerimi so bili tudi sekretar CK ZKS Miha Marinko, predsednica Ljudske skupštine LRS Vida Tomšič, predsednik sveta za kulturo in prosveto LRS Beno Zupančič, italijanski generalni konzul dr. Guido Zecchin in številni kulturni ter politični delavci koprškega okraja. Ob zaključku je predsednik OLO Davorin Ferligoj omenil velik pomen jugoslovanskega folklorne festivala za afirmacijo naših narodnih plesov doma in v tujini, posebno še, ker jugo-

slovanska folklor sodi med najbogatejše na svetu.

Prihodnji, IV. festival bo v Kopru, kjer ima stalen sedež, prihodnje leto med 29. julijem in 3. avgustom. Njegova značilnost pa bo jasnejša stilizacija programa s prikazom izvirne folklorne določene področja države pod skrbno izbiro republiških narodopisnih inštitutov, in nastop amaterskih skupin, ki jih bo zbral kulturno prosvetni svet FLRJ. Za zaključek bodo zopet nastopili naši svetovno znani profesionalni ansambli Kolo, Lado in Tanec pred večtisočglavo publiko ter ekrani evrovizije.

Po zaključku festivala so koprsko nebo osvetlile tisočere rakete v nestetih barvah, nato pa je bila tradicionalna koprška festivalna noč, ki je mesto spreminila v eno samo plesišče ob zvokih številnih godb ter ob obilni postrežbi gostišč.

PRED IZIDOM SLOVENSKEGA POMORSKEGA ZBORNIKA

Dolgo pripravljani Slovenski pomorski zbornik je končno v tisku in bo do septembra že v prodaji. Pripravila ga je skupina publicistov in strokovnjakov na pobudo koprškega kluba pomorščakov, ki je tudi založnik. Na več kot 200 straneh četrtinskega formata, z lepim ovojnim listom in vezavo v polplatnu bo prva publikacija te vrste v zgodovini slovenskega pomorstva. Dokazal bo, da Slovenci ne nismo bili tako stran od pomorskega udejstvovanja, kakor mislijo nepoučeni. Dalje bo prikazal razvoj panog, ki so v zvezi z morjem, odkar smo svobodni gospodarji na obali severnega dela Istre, pa deloma tudi perspektive za bodoči razvoj. Z zbornikom bomo Slovenci tudi publicistično proslavili 20-letnico ustanovitve naše socialistične vojne mornarice.

ŠE ENA ZMAGA TOMOSOVEGA COLIBRIJA

Na III. motorni dirki za prvenstvo Slovenije, ki je bila minulo nedeljo v Murški Soboti, je v kategoriji motorjev 50 cm zmagal Koprčan Bernetič s Tomosovim Colibrim-special. Povprečna hitrost je bila 72,5 km na uro. Bernetič pa je zasedel tudi častno tretje mesto v tekmovanju z motorji do 125 cm.

Huda stiska za vodo na Koprskem

Kljub rekonstrukciji rižanskega vodovoda, ki je zagotavljala obalnemu področju dovolj vode vsaj do leta 1965, smo se že sredstva za zgraditev vodovoda v Sečovljah, ki nas bo rešil iz stiske za nadaljnjih 7 do 10 let

Med skrbmi, ki tarejo dobršen del koprškega okraja, zlasti obalno področje, je brez dvoma ena izmed najhujših zastran vode. Dokler sicer voda teče v stanovanj, v industrijo, v obrate, v gostinstvo in turizem, smo nekam mirni, morda celo nekoliko brezskrbni. Ko pa začne voda usihati, ko je začne primanjkovati, ko radio in tisk začneta oddajati opozorila za skrajno varčevanje z vodo, takrat nas boleče zaskeli »stara rana«. Tako živimo v obalnem področju že vsa zadnja leta. In popolnoma jasno je, da bo vsako leto težje, zakaj vode potrebujemo čedalje več. Čedalje več za osebno rabo, za industrijo, za gostinstvo, za turizem — skratka za naglo razvijajoče se gospodarstvo ob obali.

Krpanja, s katerimi mašimo vrzeli in začasno lajšamo stisko po vodi, so pač krpanja, kakor da bi breme prekladali z ene na drugo ramo. Ko nas je leta 1952 zadelo prvo hujše pomanjkanje vode, smo si pomagali z nekaterimi ukrepi. Načrtno in intenzivno vzdrževanje vodovodnih naprav je prineslo tolikšen prihranek in tako smotno porabo vode, da smo nekako vzdržali in se pretolkli do leta 1956. Tisto leto pa nas je poletni spet zadelo: na vseh koncih in krajih pomanjkanje vode.

Ze v letih 1959/60 pa se je očitno pokazalo, da niti z varčevanjem ne z ukrepi in sankcijami problemu ni moč več zadovoljivo uestreži, ne da bi se prav zato pomanjkanja vode zaustavil toliko obetajoči razvoj. Treba se je bilo lotiti rekonstrukcije rižan-

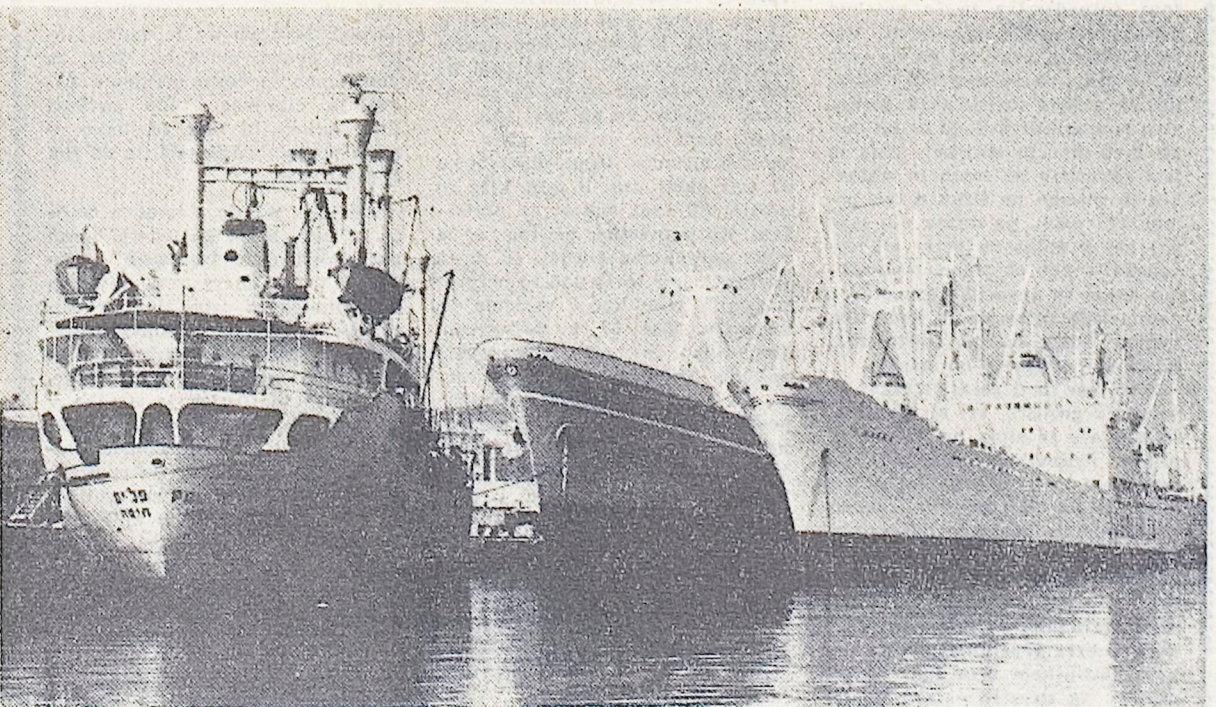
skega vodovoda za vsako ceno. Rekonstrukcija, ki je bila v celoti opravljena do letošnje pomladi in je veljala 220 milijonov, je obetala precej več vode, kolikor jo je zmogel v letu 1936 zgrajeni rižanski vodovod. Po rekonstrukciji se je namreč zmogljivost dvignila od 7000 na 12.000 kubikov vode dnevno. Po statistični oceni o porabi vode smo računali, da bo ta dnevna zmogljivost vodovoda zadoščala vsaj do leta 1965.

Toda komaj je bila rekonstrukcija rižanskega vodovoda dodobra zaključena, že so se jeli kazati prvi znaki, da smo se v statističnem ocenjevanju krepko uštel. Modernizacija industrije in novi tehnološki postopki, novi obrati, porast gostinstva in turizma, zlasti pa nagel razvoj pristanišča, vse to je začelo tako slastno požirati vodo, da je že v prvem poletju po rekonstrukciji vodovoda začelo občutno primanjkovati. Tistih 12.000 kubikov dnevno sedaj ne zadošča več. In tudi jasno je, da bo v vsakim dnevem težje. Vsako omejevanje v porabi vode pa bi občutno prizadelo nadaljnji razvoj našega obalnega področja, kjer zdaj na široko odpiramo vrata zlasti turizmu. In kakor ni drugih stvari brez vode, tako kajpada tudi turizem ne more biti. Iluzorne bi zatorej bile vse ogromne turistične investicije, če hkrati tudi ne zagotovimo temu razvoju dovolj vode.

V perspektivnem načrtu glede preskrbe z vodo je v tem položaju že popolnoma dozorol o graditvi vodovoda v Sečovljah. Če si še tako taremo glavo, ni druge

možnosti ne poti. Nemudoma se bo treba lotiti te investicije, pa če bi bilo treba zanjo izkopati sredstva od koderkoli! Za sečoveljski vodovod je doslej zagotovljenih že 190 milijonov. Manjkajočih 262 milijonov pa bo treba najti, četudi bi se morali odpovedati marsičemu drugemu, še tako nujnemu in potrebnemu. Ta investicija nam zagotavlja zadost-

no preskrbo z vodo za nadaljnjih 7 ali morda celo 10 let. Odveč in nesmiselno bi bilo zdaj o stvari še nekaj mesecev debatirati ali oklevati. Sredstva je treba najti takoj, nemudoma, kajti prihodnje leto mora biti vode dovolj. Tvegati pa pomanjkanje vode, pomeni neogibno tako hude posledice, da jih v trenutku niti ni mogoče presoditi. (2)

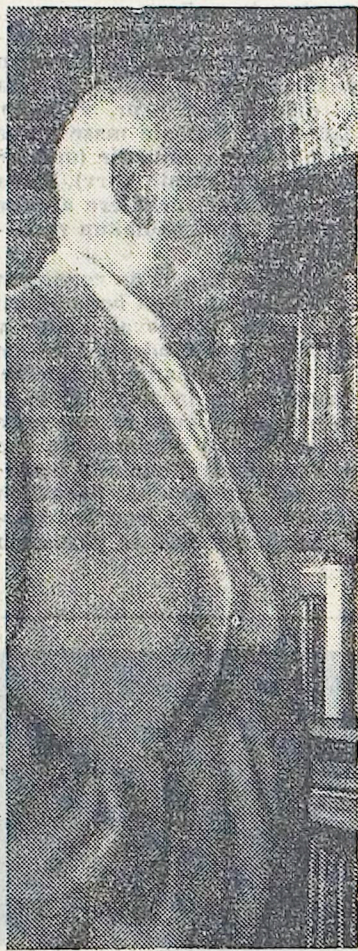

Minulo je bila v koprski luki huda gneča. V rekordnem času se je zvrstilo na navezih pet po 10.000-tonskih ladij, in sicer: jugoslovanske »Sumadija« in »Baška«, ki sta pripeljali 8000 ton soje in sojinega olja in limon, ladja »Slovenija« je naložila generalni tovor, »Blokovo« je pripeljala 3 tisoč ton sladkorja, izraelska ladja »Palyan« pa je vkrcala 300 kubičnih metrov lesa. Posebno pohvalo zasluži kolektiv Luko, ki je v rekordnem času prepotvoril blago

Bogastvo pesnikovega sveta

(Ob 80-letnici Alojza Gradnika)

Pred šestimi desetletji je začel pot pesniškega spoznanja. Res je, da je bil v tistih za-

četkih kar nekam otipljivo viden vpliv Moderne in še koga. Toda pesnik je zorel s človekom brez nestrpnega prehitavanja in hlastanja, kot človek,

ki si je v svesti neizbežnega poslanstva, poti in cilja. Življenje je doseglo vrh in se preselilo v zaton. Izpolnjeno je z nenehnim snovanjem in zorenjem težkih plodov.

Gradnikove pesmi, ki jih je navdihnilo ljubezensko doživljanje, predstavljajo nemara najmočnejšo in najpomembnejšo stran njegovega obsežnega opusa. Sladkost in grenkoba dajanja in jemanja se prepletata z vdanostjo in izbruhom strasti, izkivata se v trpkem spoznanju. Tu se najbolje prikaže pesnikova elementarnost in razklana narava, ki prihaja na dan tudi v trenutkih popolne vdanosti:

»Kako naj duša vsa se duši daja,
ko pa še sebi samemu sem tuji
in sam s seboj v nenehajajočem sporu?«
(Dvogovor, I)

Nedvoumno je Gradnikova ljubezenska pesem nova in izvirna, s svojo samoničnostjo in dogmatičnostjo se uvršča v sam vrh slovenske poezije.

Divji, elementarni strasti in temni bolečini odgovarja težak, nasičen in skop izraz — pristi Gradnikov verz. Ni lahkotni, viharajoči oblikovalec Zupančičeve mere; njegov razgibani, bleščeči artizem, ki te potegne s seboj brez ozira na tehtnost notranje vsebine, mu je že v naravi tuj. Nasprotno: mukoma se bori za pravo podo svojo izpovedim, le s težavo mu podreja vsebino, ki sili in kipi izpod nemalokrat grobo skrojene kalupe. V njegovem ustvarjanju je neka

globoka sorodnost z ustvarjanjem narave.

Razen razmišljujočih pesmi, v katerih tiplje pesnik za poslednjimi spoznanji in rešuje zadnje skrivnosti človeka in sveta, je pomemben tudi tisti del njegove poezije, ki mu je pridobil ime pesnika Goriških Brd. Njegova navezanost na zemljo je prvobitna, vedno znova se vrača k njej; zdravi mu rane iskanja, k njej pride s spoznanjem panteista, da

»... vse se vrača:
od daljne gore v širno morje
reka
in v zemljo samo hrast, ki se
poseka,
in v prah trdnjava, mesto in
palača.« (Vrnitev, II)

Kmeta doživlja hkrati z zemljo: doumel je njuno usodno povezanost.

V časih narodnostnega potujčevanja je njegova pesem pela o narodovi bridki trdživosti, vračala se je k tolimskim puntarjem in obetala dan maščevanja in obračuna.

Enajstim pesniškim zbirkam se pridružuje obsežno prevajajsko delo iz slovanskih, germanskih in zlasti romanskih literatur ter pesniških umetnosti Vzhoda.

Bogato, vseskozi plodno in polno je življenje pesnika Alojza Gradnika, ustvarjaveca, iskrenega in resnega do svojega poslanstva. In jesen svojega življenja preživlja ta veliki slovenski poet v zadoščanju, da je bilo to poslanstvo doslej častno izpolnjeno, vendar še nedokončano in zato želimo pesniku Alojzu Gradniku na mnoga leta z željo, da čil in zdrav nadaljuje svoje delo.
A. Butolo

OB LETOŠNJEM OBČNEM ZBORU LOVSKE ZVEZE KOPER

PRED LOVCI JE KUP ZAHTEVNIH NALOG

Koprška lovska zveza ima jutri v Hrpeljah svoj redni letni občni zbor. Letos nekoliko pozneje kot druga leta, in sicer zato, ker letos ni republiškega zbora lovcev, ki je vsaki dve leti, in pa zaradi številnih aktualnih nalog, ki so dozorele prav zdaj pred skorajšnjim začetkom lovne sezone na malo divjad. Prav bo, če se ob tem nekoliko zaustavimo ob nekaterih problemih iz dela in življenja lovske organizacije ter vprašanjih v zvezi z lovstvom nasploh.

Predvsem je značilno za razvoj lovstva naglo povečanje stalaža nekaterih vrst divjadi, predvsem fazanov in srnjadi — prvih na obalnem področju, srnjadi pa povsod, saj se je ta divjad razširila že prav do morja v loviščih lovskih družin Šmarja in Izole. Pred dnevi se je prijetno nezasišlan dogodek, da je celo gams prihajal od neke naravnosti v sečevalske soline, kjer so ga solinarji ujeli z motornim čolnom, ko je zadnje rešitev poiskal v morju, nato pa lovcem spravili nazaj na Nanos, od koder je verjetno hotel »na dopust« ali »oddih« na morje. Fazani pa so se zaradi ugodnih pogojev in terenskih razmer tako zelo razmnožili in jim obalno področje tako prija, da so postali že prava nadlega za kmetijstvo. O njihovi prenaseljenosti pričajo tudi številna jajca, ki jih fazanke odlagajo kar v gnezda jerebic, zlasti prepričljivo pa govori o tem velika škoda oziroma odškodnina, ki jo morajo posamezne lovske družine plačati kmetijcem. Prav takšno odškodnino morajo plačevati tudi zaradi škode, ko jo povzročajo divji prašiči in srnjad na zgornjem področju koprškega okraja.

Spričo dejstva, da so fazani zaščitena divjad in za po njej povzročeno škodo odgovarjajo lovci kot upravljavci lovišč in lovske gospodarji, seveda zahteva za odškodnino vedno bolj naraščajo, pa če so škode res krivi samo fazani ali ne. Zato je lovska organizacija na obalnem področju prišla do zaključka, da je treba stalaž fazanov na obali omejiti na minimum, povečati pa do največje možne mere stalaž jerebic, ki na posevkih in v nasadih ne povzročajo nobene škode. Sicer pa bo z omejitvijo stalaža fazanov že sama po sebi dana možnost za razširitev jerebic, ker je rivalstvo med tema dvema vrstama divjadi kaj znan pojav. V tem smislu bo treba na obalnem področju tudi izdelati načrt za bonitiranje lovišč.

Prav toliko ali še več fazanov imajo tudi v Pomurju, toda tamkaj imajo za njihovo bivanje popolnoma drugačne terenske in življenjske pogoje. Tam nimajo ranih vrtnin in poljedelskih kultur, v katerih bi fazani lahko povzročali škodo. Nasprotno —

kot znani obiralci in preganjalci koloradskega hrošča so za kmetijstvo izredno koristni. Pri nas pa zaradi na pol zapuščenih zemljišč spomladi navaljo na obdelana področja in pustošijo zlasti med ključnim graham in drugimi zgodnjimi pridelki, potem med paradiznikom in končno med grozdem v jeseni. Ker ne moremo zahtevati od kmetijstva, naj fazanom na ljubo spremeni svoje proizvodne načrte, morajo seveda lovci prilagoditi potrebam terena bonitiranje lovišč in gojitev ustrezne divjadi na določenem področju. Ta naloga narekuje torej akcijo za omejitve stalaža fazanov in dvig stalaža jerebic.

O škodi in ukrepih s tem v zvezi na zgornjem področju pa se bo treba pogovoriti v širšem merilu, ob sodelovanju z občinskimi ljudskimi odborom in vsem prizadevanjem prebivalstva, ker lahko lecev, kolesarjev in drugih upskupna akcija rodi uspeh zlastirabnikov cestišč je dobilo manj-

v boju proti divjim prašičem, ki neusmiljeno pustošijo med krompirjem, ovsom in koruzo ter uničujejo od poljedelskih posevkov pa do sadjarskih nasadov vse, kar lahko dosežejo.

Več o tem in o drugih sprejetih ukrepih pa po občnem zboru, ki tudi v pogledu druge divjadi, posebno zajcev in kotorn (skalnih jerebic), divjih golobov in prepe-

lic, postavlja pred lovske družine zelo zahtevne naloge, hkrati pa za njihovo dosledno izvedbo terja močnejše angažiranje kot doslej vseh sil v lovski organizaciji, obenem pa tudi večjo in boljšo povezavo z organi za kmetijstvo in gozdarstvo pri občinskih ljudskih odborih ter povezavo z drugimi činitelji v kmetijstvu, se pravi, s samimi kmetovalci. Vane Lovčar

SMRT PREŽI NA CESTI

V juliju kar 107 nesreč

Letošnji julij je prinesel cestno-prometni statistiki kaj negativno bilanco: 107 prometnih nesreč, ki so terjale štiri življenja, 48 laže ali težje poškodovanih oseb, več desetih potnikov, peščin, kolesarjev in drugih upskupna akcija rodi uspeh zlastirabnikov cestišč je dobilo manj-

NA NASLOV GOSTINCEV

Doklej še bob ob steno?

Turizem postaja pri nas leto za leto pomembnejša gospodarska dejavnost. Letos smo investirali samo v koprskem okraju v nove turistične objekte in naprave milijardo dinarjev; do prihodnje sezone jih bomo še poldrugo milijardo, skupaj torej 2 milijardi in pol. To je velika investicija, od katere pričakujemo okrepitev našega gospodarstva in še posebno pritek tako potrebnih deviz. Vse to je lepo in prav, ni pa ne lep in ne prav, da ne moremo odstraniti iz našega turističnega gostinstva pomanjkljivosti, ki bi jih mogli brez dinarja stroškov. Leta in leta govorimo na sejah in sestankih in pišemo po tisku o teh pomanjkljivostih, pa ostaja vse skupaj boj z milni na veter ali slovensko — bob ob steno. Ne mislimo danes še govoriti konkretno o posameznih primerih in podjetjih, vendar bomo morali storiti tudi to, če vse drugo ne bo zaleglo.

Prvo, kar moti gosta že takoj ob vstopu v gostišče, vrt ali kavarno, so zibalote se mize, na katerih se pljače nezgodno razlivajo. Pa tudi sicer je neprijetno sedeti pri mizi, ki ne stoji trdno. V nekaterih lokalih opažamo že mesece take omajane mize, ne da bi se kdorkoli od osebja za to pozanimal. Po nekaterih gostinskih vrstovih stoji mize nepogrnjene. Večkrat so brez pepelnikov, in na nekem gostinskem vrstu smo opazili celo to, da stresajo natakarij polne pepelnike preprosto na tla poleg gostov. Čemu potem pepelniki? Drugod moremo opaziti ne-

smotno porazvrstitev vrtnih miz, ker tudi to, kako so razporejene, ni vseeno. Udobnost je prvo, kar gost terjaja.

V večini naših gostinskih obratov se je udomačila negostinska in neturistična navada, da strežne osebe ne pristopi samo k novemu gostu, da bi ga pozdravilo in vprašalo česa želi, marveč čaka, da ga prične gost sam klicati k svoji mizi. S poskusi smo ugotovili, da more gost čakati tudi pol ure in še več na to, da ga natakarij »opazi«, če ga prej sam ne kliče. Tudi ko ga gost kliče, ga ne sliši ali noče slišati, medtem ko se vrti okoli drugih miz, kjer so gostje bili vsaj enkrat že postreženi. Ko pa natakarij pristopi, se le silno poredkoma dogodi, da gosta pozdravi, kar terja pač že najpreprostejša vljudnost in vsakdanjem življenju, kaj se v poslovnem. Prav tako je tudi ob gostovem odhodu. Pogostoma se dalje zgodi, da strežne osebe in naročilo pozabi in je treba spet klicanja in naročanja vdrugič. Pri plačevanju je navadno potreben boj, ki more trajati tudi pol ure in več, preden more gost poravnati račun in oditi. Dogaja se tudi to, da mora gost dobro pregledati račun, če v njem ni »pomote«. Pri serviranju pljače se ponekod redno dogaja, da so steklenice in kozarci mokri in strežne osebe take že samo polijejo pr.

Nekatera naša gostišča so brez jedilnih listov in list pljače. Natakarij zadržda gostu litanije jedi in

pljač, da si jih sploh ni mogoče zapomniti. Mimo tega gost tako ne izve za cene. Če se to dogaja v kaki krčmi, se s tem pač lahko sprjaznimo, saj izbira tam ni velika, v vsakem srednjem in večjem obratu pa bi moral biti jedilni list obveznost. Bolno poglavje je vprašanje pljače, posebno vin. Tudi v istem lokalu gost le malo odkaj ve, kakšno bo vino, ki ga bo naročil. Medtem ko je danes lahko res dobro, more biti jutri že prav slabo in čisto ciknjeno. Zakaj je ciknjeno, vedo gostinci prav dobro, in tudi to, kako je temu mogoče odpmoči, le da jim tega ni mar.

Težak je poklic strežnega osebja, a tisti, ki si ga izbere, mora pač vedeti, da njegov posel ne bo lahak. Vedeti mora tudi, da mora biti vljuden in ustrežljiv ter pripravljen »požretek« marsikatero nevsčnost. Na drugi strani pa bi morali to upoštevati tudi gostje, seveda le tam, kjer je strežba v redu. Mimo tega so podjetja dolžna poskrbeti tudi za zadostno število strežnega osebja. Da posamežni natakarij ne more zadovoljivo streči množico 30, 40, 50 in še več gostom, je vsakomur znano. Varčevanje tu ni na mestu. Če gre za konice, je treba priskrbeti pomorno strežbo.

Navedli smo le nekaj nevsčnosti, ki bi jih mogli odstraniti brez stroškov. Navedli smo jih pavšalno, prihodnjtj pa bomo rajši govorili konkretno, z navedbo lokalov. R.

NAŠI TURISTIČNI IN GOSTINSKI PROBLEMI

Markovec naj dobi primerno gostišče

Pri novih kreditih, ki jih pričakuje koprška občina za nadaljnji razvoj turizma, je omenjena tudi postavka 15 milijonov dinarjev za ureditev izletne gostinske postojanke na Markovcu nad Semeledo. Želja, da bi dobili na tem hribu, od koder se nam nudi prelep razgled čez večji del naše obalne Istre, obalo onstran Tržaškega zaliva in ob primernem vremenu vse do Gradeža in celo Benetk, v ozadju pa do Nanosa, Čavna, Julijskih in Karnijskih Alp ter Dolomitov, ni nova. Blizu vrha Markovca je bila prej že stara zasebna gostilna. O njej pričajo le še razvaline. Da bi nam bila potrebna posebno še za prebivavce Kopra in Izole, ki ljubijo ob prostem času in ob nedeljah nepredolgo sprehode, pa tudi za domače in tuje avtomobiliste, prav tako ni dvoma. Gostišče »Kekec« nad Novo Gorico obišče veliko ljudi, ki pridejo v to mesto, in gostišče na Markovcu bi bilo za Koper nekaj povsem podobnega.

Prvi znesek za to postojanko je torej načelno že določen. Treba bi bilo le še najti investitorja, ki bi kredit prevzel in poskrbel za graditev ter ureditev. Menimo, da ga je na vsak način treba dobiti. Zaradi tega vprašanja načrt ne sme propasti. Treba pa je rešiti tudi vprašanje, kaj naj na Markovcu postavimo. S 15 milijoni ne bi napravili veliko. Postaviti samo okrepčevalnico ali bife, če je komu ta izraz imenitnejši, bi bilo premalo. Misliti je treba tudi na primer dežja, ko bi obiskovalci morali stopiti pod streho. Mimo tega bi imel Markovec obiskovalce vse leto, torej tudi v zimskem času, ko posedanje na prostem ni mogoče. Dobiti bi morali vsaj nekaj podobnega, če ne povsem takega, kot je »Kekec« nad Gorico. Za tako rešitev bi morali sredstva povečati.

Drugo je vprašanje dohoda, oziroma dovoza. Na Markovec vodi več poti in stez, tako s koprške kot z izolske strani. Glede pešcev ne bi bilo težav, če bi vsaj dva dohoda malo uredili. Drugače je glede avtomobilov. Preprosta preureditev podaljška »Markovec« ceste zaradi silne strmine v začetku ni mogoča. Tudi še tako urejeno, bi deževje kmalu uni-

čilo. Kaže zato, da bi bilo bolje preurediti pot, ki gre na Markovec z glavne ceste onstran »Slavnikovih« delavnice. Mimo tega bi mogli na tem odcepku postaviti vsem viden potokaz in reklamo. O vsem tem je treba dobro razmisliti. In ime? Preprosto Markovec in nič drugega. R. R.

pisma uredništvu

ALI SO TO OLAJŠAVE?

Iz leta v leto je vse več tujih turistov, ki obiskujejo naše kraje, a posebno je naš Portorož v zadnjih turističnih sezonah dobil sloves »Meke Skandinavije«, saj se število Skandinavcev - letoviščarjev slovenske obale vse bolj večja. Med njimi smo letos opazili že stalne obiskovalce, se pravi tiste, ki že nekaj let redno prihajajo v Portorož in v bližnje letovišča.

Nedavno je začela veljati nova carska uredba, ki predvideva olajšave za tuje goste. Namen te nove carske uredbe je, da bi se tuji turizem tudi pri nas bolj razvil. Toda vse kaže, da v tej uredbi ni razčiščeno vprašanje osebne prtljage tujega gosta. Gre za tisto prtljago, ki jo dobi gost po nekajdnevem bivanju v naših letoviščih.

Navajam primer Švedinje Hildegard Belter. Iz Stockholma je poslala dve rabljeni gumijasti blazini za plavanje. Pošiljka je bila naslovljena na njeno ime, da bi jo dobila v času svojega letovanja v Portorožu in da bi ji bilo potovanje udobnejše. Znano pa je, da večina švedskih turistov prihaja v Portorož z letali do Benetk in da je po predpisih letalskih družb dovoljena le določena teža osebne prtljage in zato se nekateri letoviščarji poslužujejo odvisne prtljage preko pošte. Ena izmed teh letoviščark je bila tudi Švedinja Belter.

No, zelo pa je bila presenečena, ko je dobila obvestilo, da lahko paket dvigne na pošti, ko bo plačala več kot petnajst tisoč dinarjev. Razumljivo je, da je Švedinja zavrnila paket, ker se je

ČESTITKA

Stefki Zadnikovi in Ivanu Rejcu želijo vsi srečo na njihovi skupni življenjski poti.

Kolegi in kolegice

NOGOMET

Naši brez sreče

V tekmah za jugoslovanski nogometni pokal nista imela sreče predstavnik Primorske Anho in TOMOS. Anho se je dolgo upiralo nogometšem Krima-Oreda in izgubilo s častnim rezultatom 5:7. Koprčani pa so izgubili s članom druge zvezne lige ljubljansko Olimpijo z 0:10 (0:5). Rezultat je resda visok, toda če upoštevamo, da je ljubljanska Olimpija pred dnevi premagala Kladivarja v Celju z 12:0, člana prve zvezne lige Reko z 1:0, potem se nimajo Koprčani za kaj sramovati. Tekma ni bila na posebni višini, kajti Olimpija je bila premočno moštvu za domačine, ki so povrh vsega nastopili v pomlajeni postavi in so vendarle trikrat presilili vratarja Olimpije na obrambo s strelji Furlaniča in Kavaliča. TOMOS je med tekmo izsilil tudi štiri kote. Pričakovani smo več borbenosti od domačinov, med katerimi se je najbolj odlikoval Kavalič v napadu, žal pa ni imel soigravcev.

VATERPOLO

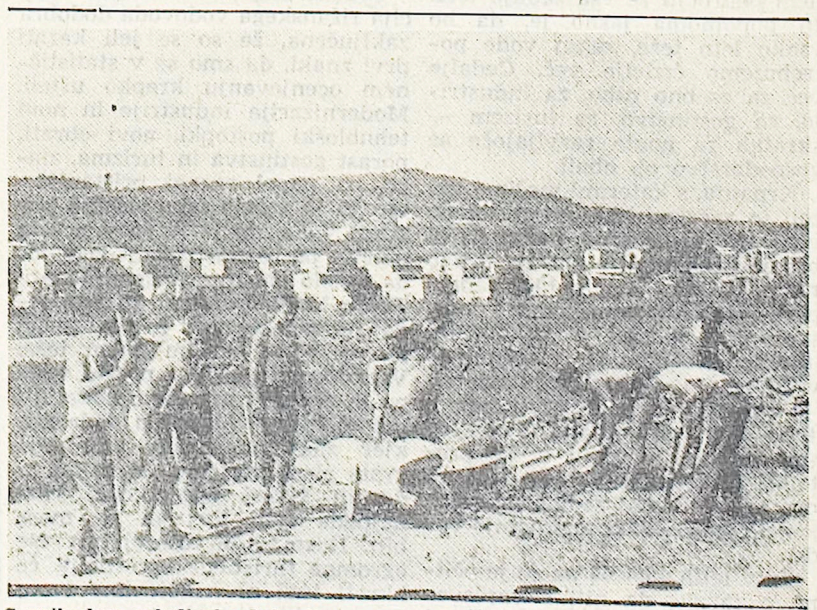
Uspeh Koprčanov

KOPER : RENČE 9:6

Prejšnjo soboto in nedeljo so v Renčah na Goriškem slovesno proslavili 15. obletnico domačega društva Partizan in 10. obletnico prve vaterpolo tekme v goriškem okraju. Ob tej priložnosti je bil na zasilmem plavalšču na Vipavi plavalni miting, na katerem je nastopilo preko 100 tekmovalcev iz Renč, Mirna, Prvačine in Nove Gorice. Na večer pred uradnim tekmovaljem je bila prijateljska vaterpolo tekma med Renčami in Koprcom. Ob ogromnem zanimanju gledavcev, bilo jih je približno 1500, so mladinci Kopra po ogorčni borbi premagali poštvalne domačine z 9:6. Zmaga Kopra predstavlja uspeh. Po tej tekmi so odpotovali Koprčani v Velenje na mladinsko prvenstvo Slovenije v vaterpolu.

PETNAJSTILETNICA POTUJOČEGA FILMA

Pred dnevi je minilo 15 let delovanja potujočega filma v Hrpeljah. Njegove predstave si je ogledalo okrog 400 tisoč ljudi z vsega območja hrpeljske, dela postojnske in sežanske občine, kjer kroži ta potujoči kino in nudi občanom, kjer nimajo kinematografskih dvoran, kino predstave za prijetno razvedrilo.

S prihodom mladinske brigade na gradbišče nove osnovne šole v Kopru je splohela tudi bojazen Semeledčanov zastran varne poti za njihove otroke. Koprška mladinska brigada se je namreč razen sodelovanja pri gradnji obkrožila tudi urejanja nove poti čez Bonifiko, kar bo pomnilno ne le v postopju. Brigada, ki je sodelovala sedem dni na tej akciji, je davi odpotnato sodelovala v okolici Svetožareva pri gradnji avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost«.

ZAKAJ TAKO VISOKO POVPREČJE BOLNIH

Vest na tehtnici

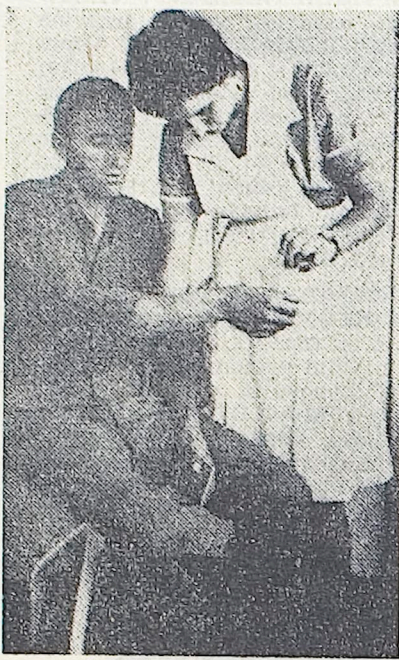
Ne pretiravamo, če trdimo, da zaradi visokega povprečja bolnih oteklajo v marsikateri gospodarski organizaciji najteže nadomestilni milijoni. Podatki o izgubljenih delovnih dneh kasirajo pretoljeni v absolutne zneske kakor hudourni oblaki nad proizvodnimi plani, ogrožajo proizvodnjo in neizbežno znižujejo osebne dohodke zaposlenih.

Ugotavljanje vzrokov za ta zaskrbiljujoč pojav navadno prepučamo ozkemu krogu ljudi — zdravnikom, personalnim službam in še komu — zato pa je ugotavljanje posledice v širšem krogu zaposlenih navadno dokaj pristansko in niha med dvema skrajnostima: eni — predvsem tisti, ki se lahko postavljajo s čvrstim zdravjem in s previdnostjo na delovnem mestu — govorijo najtežje o »zabuzantih«, zopet drugi, ljudje manj čvrstega zdravja in ljudje, ki so jim preventivni ukrepi za varnost na delovnem mestu in interesi kolektiva tuji — ocenjujejo navadno pravice zavarovancev zgolj s stališča zagovornikov lepih načel socialističnega humanizma in plačnikov prispevka za socialno zavarovanje.

Posledica voženj z mopedi, kar si cer pomeni lepo pridobitev za številne delavce Tomosa, pa ima žal tudi svojo senčno stran. Namreč stalež bolnih močno zvišujejo razni prehladi, revme in podobne bolezni, ki so najtežje posledica slabo zavarovanih voznikov mopedov, prepriha itd. Nič čudnega torej, če se gnete pred vrati Tomosove splošne ambulante dnevno 50 do 60 ljudi. Zopet na drugi strani ni moč mimo dejstva, da je med člani kolektiva tudi precej »borcev« za bolezenske dopuste zgolj zaradi osebnih interesov. Lastniki manjših ali večjih površin obdelovalne zemlje so namreč povečini v tovarni le »z eno nogo« ter jim pomeni dohodek iz dela v tovarni samo približek k hododkom iz posestva ali obratno, krepko zato izkoriščajo vse ugodnosti iz socialno-zdravstvenega zavarovanja.

Povsem upravičeno razpravljajo tonej v Tomosu, da bodo namestili svojega kontrolorja, kajti en sam kontrolor ZSZ v Kopru nikakor ne zmore sam tega zahtevnega terenskega dela.

Toda očitno je, da zgolj izboljšana nadzorstvena služba ne bo odločilno vplivala na zniževanje bolnih, kajti predvsem kriterij zavarovanca in zdravnika — prvega, ki odloča, kdaj in zakaj potobuje zdravstveno zaščito, ter zdravnika, ki hkrati s svojim strokovnim zdravstvenim ukrepanjem ugotavlja upravičenost zaposlenih do bolezenskega dopusta — naj bo tehtnica socialistične zavesti proizvajalcev. **Boro Borovič**

Nesreče na delovnem mestu in nezgode na poti v tovarno tudi v Tomosu najbolj višajo stalež. Na sliki: skrb za okrevanje ponesrečenih delavcev je ena izmed glavnih nalog zdravstvenega osebja Tomosove splošne ambulante. Težji nalogi spretno sprejme tudi praktičarka Alma Jermanis, dijakinja 3. letnika šole za medicinske sestre v Pulju

Toda kriterij — kriterij zdravnika in zavarovanca — ter zavest proizvajalca, ki dejansko zaključuje v krog, v katerem naj bi bilo več izbranih razprav v delovnih kolektivih, sta je malokje upoštevana možnost za zniževanje čestokrat hudo strme krivulje izgubljenih delovnih dni zaradi bolezni, poškodb in uveljavljanja vrste ugodnosti, ki jih nudijo našim ljudem zdravstvena in socialna zakonodaja.

Analiza povprečja bolnih v štirih večjih gospodarskih organizacijah — v Tomosu, v Delamarisu, pri Splošni plovi in v Javoru — kaže v odstotkih za prvih šest mesecev naslednje številke: V Tomosu 6,22 odstotka, v Delamarisu 5,36 odstotka, pri Splošni plovi 3,64 odstotka ter v Javoru nekaj nad 5 odstotkov.

V Tomosu je torej povprečje najvišje, zato je tudi zaskrbljenost zaradi tega upravičeno največja.

Podatki kažejo, da je bilo v Tomosu v prvih šestih mesecih zaradi bolezenskih izostankov izgubljenih 7.115 delovnih dni. Podjetje je v istem razdobju izplačalo nadomestilo zavarovancem v znesku 5.251.000 dinarjev. Zavod za socialno zavarovanje pa okrog 14 milijonov. Kakšna bi bila šele številka zaradi izpada proizvodnje spriču tako visokega povprečja stalež, se ni težko zamisljati, če navedemo še podatke, da je od 1892 zaposlenih izostalo z dela dnevno povprečno 98 oseb.

Nesreče na delovnem mestu in nezgode na poti v tovarno in domov najbolj višajo odstotek bolnih tudi v Tomosu. Pojav v tej sodobni tovarni, kjer je zares vsestransko poskrbljeno za varnost delavcev, vsekakor ni opravičljivo, če kaže na vrzel v vgoji higiensko-tehnične zaščite. Številni lastniki mopedov v Tomosu pa so žal že lep čas zastran odstotka nezgod v naši občini na prvem mestu.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Večanje obratnih sredstev

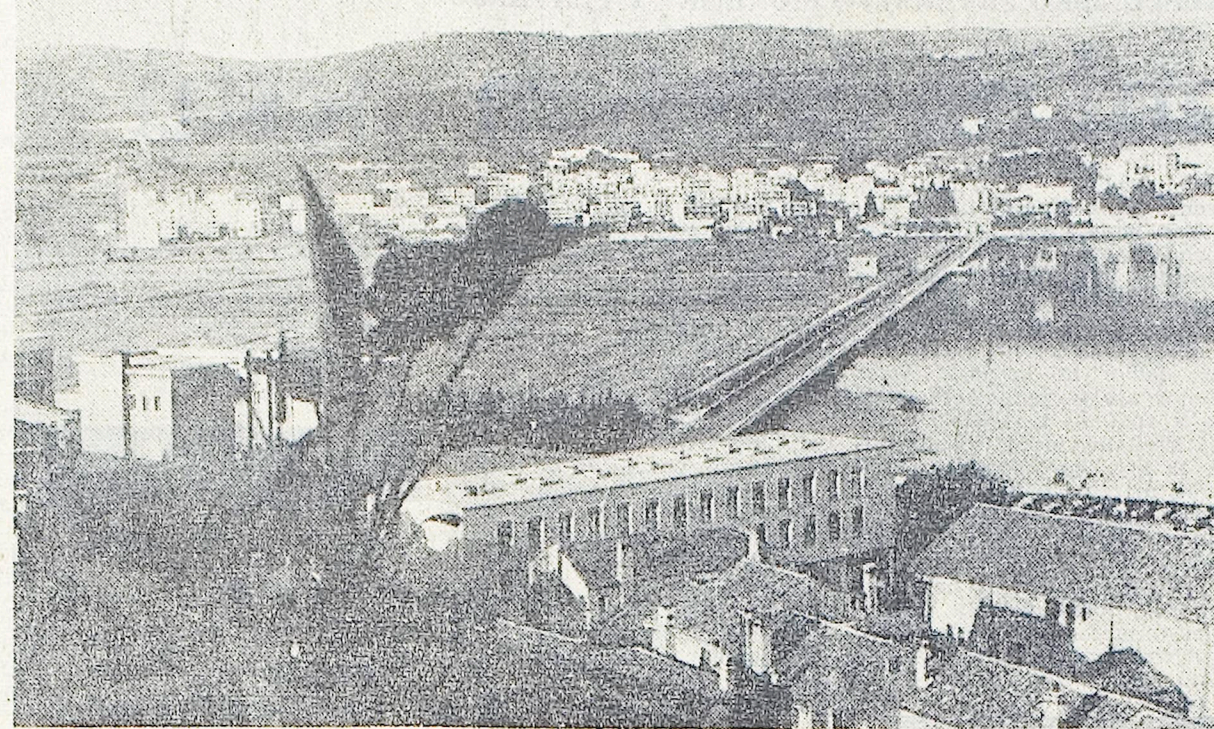
Ob koncu lanskega leta, pa do konca maja letos so se obratna sredstva gospodarskih organizacij v koprskem okraju precej dvignila. Toda bolj iz bančnih virov kot pa iz ostalih, v prvi vrsti iz družbenih skladov in iz lastnih virov gospodarskih organizacij. Tako kažejo podatki, da so se krediti za obratna sredstva iz bančnih virov dvignili v našem okraju v prvih petih mesecih za nad dve milijardi, dočim je začetni sklad obratnih sredstev celo nekoliko padel, nekaj več pa krediti in posojila iz družbenih skladov. Koniec maja letos so tako dosegli krediti za obratna sredstva 23.278 milijard, medtem ko so znašali ob koncu lanskega leta 21.397 milijard.

Večji del poviška obratnih sredstev v omenjenem času gre v korist industrije in rudarstva. Ta povišek presega eno milijardo. Sledita mu promet ter trgovina in gostinstvo, torej dejavnosti, ki so značilne za naš okraj — razen kmetijstva. Tudi v kmetijstvu je bilo vloženih nekaj nad 100 milijonov več obratnih sredstev kot lani, toda to ni v nobenem so-

razmerju s pomenom in vlogo te gospodarske panoge za naš okraj. Pri tem je zlasti značilno, da je kmetijstvo dobilo zelo malo sredstev v obratne namene iz družbenih skladov.

Če primerjamo gornje podatke s podatki o osebnih dohodkih v mesecu maju v koprskem okraju, lahko ugotovimo tudi v tem pogledu določena sorazmerja in skladnost z gornjimi podatki. Največ osebnih dohodkov sta, kar je razumljivo, dala industrija in rudarstvo. Temu sledi promet, medtem ko trgovina in gostinstvo zaostajata. Daleč za vsem pa zaostaja kmetijstvo s komaj 16 milijoni. Ta primerjava je dovolj jasna, da bo potrebno v kmetijstvu marsikaj popraviti in povečati njegovo akumulativnost. Pri tem pa ne bi bilo odveč analizirati dejstvo, da je prodaja kmetijskih pridelkov v tem mesecu vrgla po podatkih, ki jih lahko nudi družbeno knjigovodstvo — 236 milijonov.

Podatkov o potrošnji v investicijske namene, to je v osnovna in obratna sredstva, ne bi analizirali. Ugotovili bi

Takšnale pa se vam kaže Semedela, če jo gledate s Tomosovega nebotičnika iz središča Kopra

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »STAVBENIK« V IZOLI BO GRADILO

Nova stanovanja za prodajo

Kolektiv splošnega gradbenega podjetja Stavbenik v Izoli se resno pripravlja na začetek gradnje stanovanj za tržišče. Pobuda za tovrstno dejavnost so dala tudi razna podjetja in ob sodelovanju občinskih ljudskih odborov obalnih občin so bile te dni zaključene priprave za bližnji začetek del na terenu.

Vendar je še vrsta problemov okrog pravočasne zagotovitve denarnih sredstev, ki bodo v začetku skromnejša, čim pa bo ekonomsko dokazano, da je gradnja takšnih stanovanj rentabilna tako

za izvajavca kakor za kupca, je moč pričakovati večji dotok obratnih sredstev. V podjetju so že pred časom napravili nekaj projektov in ker so bili pomanjkljivi glede na splošno urbanistično ureditev obalnega pasu in na možnosti lociranja novih zgradb, so sedaj v zaključni fazi novi načrti, ki upoštevajo vsa priporočila urbanistov.

In tako lahko v oktobru pričakujemo začetek pospešene stanovanjske gradnje okrog Kopra do Pirana. V Semedeli pri Kopru je namreč predvidena gradnja sed-

mih stanovanjskih petnadstropnih blokov s približno 70 stanovanji. V Izoli bi imeli novi bloki 40 stanovanj, v Luciji pri Portorožu pa okrog 20 do 30 stanovanj.

Vsa ta stanovanja bodo za prodajo posameznim državljanom in kolektivom gospodarskih organizacij, ustanov in zavodov, ki bodo morali dokazati denarno sposobnost za nakup stanovanj. Verjetno bodo podjetja tudi prispevala nekaj ednarja tistim svojim članom, ki bodo pripravljeno dati določeno denarno soudeležbo, razen tega pa bo moč črpati sredstva iz posojil stanovanjskih skladov občin, na katerem območju bodo gradili nove hiše.

Seveda pa nas predvsem zanimajo cene in v podjetju Stavbenik so nam ljubeznivo postregli z njimi. Tako bi stala garsonjera s pred sobo milijon 400 tisoč din, dvosobno stanovanje s približno 50 kvadratnih metrov tlorisne površine okrog 3 milijone 700 tisoč dinarjev, trosobna stanovanja s površino 65 kvadratnih metrov pa približno 4 milijone 600 tisoč din. Razumljivo je, da so to le začasne cene, ki se pa bodo verjetno nekoliko znižale s čimvečjo tipizacijo, ki pa nikakor ne bo smela iti na škodo kakovosti stanovanj. V teh cenah so že zajeti stroški

projektiranja in nadzora, le-ti pa so običajno v višini 8 odstotkov vrednosti stanovanja.

Zato v splošno gradbenem podjetju Stavbenik v Izoli menijo, da bo tak načrt način gradnje stanovanj cenejši za okrog 20 odstotkov od običajnega načina gradnje po različnih projektih, ki marsikdaj zanemarjajo osnovne funkcije sodobnega stanovanja glede udobnosti in praktičnosti.

Berite in širite

POPRAVEK

Tovarna čevljev Jadran iz Mirna pri Gorici nam je poslala v zvezi z ilustrirano vestjo, ki je bila objavljena na tretji strani SJ v štev. 32 z dne 3. avgusta 1962 pismo, iz katerega povzemamo: »Zadeva ni prav taka, kot je zapisano. Dobrošno krivdo za položaj, ki je nastal v podjetju, nosi bistveno vodstvo, ki ni o pravem času pokrenilo vsega, kar je bilo potrebno, da bi se zadeva lokalno rešila ugodno za naše podjetje. Organi občine ne nosijo zato nobene krivde. Nasprotno, grede nam na roko, da bi se sedanje stanje popravilo v naso korist.«

Prgišče kronike iz Ilirske Bistrice

AVTOMEHANIČNA DELAVNICA IN PRALNICA ALI NAJ PLAVALNI BAZEN PROPADA DO KRAJA? USPEL KULTURNI IN ZABAVNI NASTOP DEJAVNOST OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA

Agilno Avto-moto društvo bo v prihodnjih dneh odprlo dobro urejeno avtomehanično delavnico, ob njej pa tudi pralnico za osebne avtomobile. K temu uspehu, ki pomeni znatno krajevno in turistično pridobitev, je treba pristaviti tudi uspešno usposabljanje

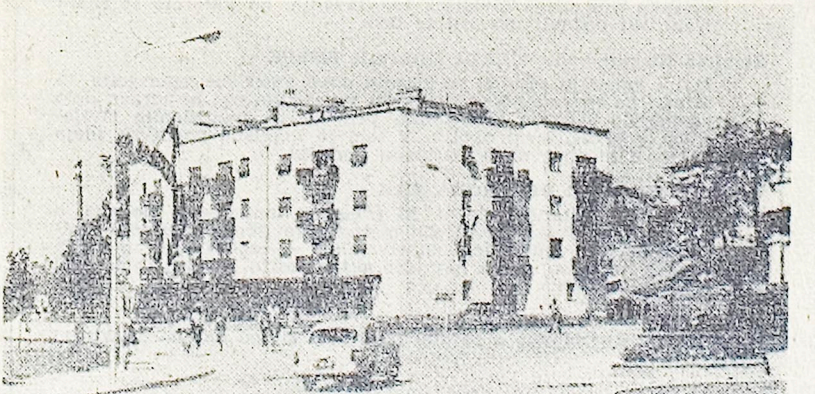
novih voznikov, amaterjev in poklicnih šoferjev. V letošnjem prvem polletju so usposobili 115 voznikov vseh vrst motornih vozil, 27 poklicnih voznikov pa je opravilo izpite za visoko kvalifikacijo. V novi avtomehanični delavnici bodo svojim članom opravljali vsa popravila po lastni ceni, drugim naročnikom pa zaračunavali storitve po kar najbolj konkurenčnih cenah.

Na zboru volivcev v III. volivni enoti so občani razpravljali o perspektivnem gospodarskem razvoju ilirskobistriške komune, kakor ga je bil v glavnih potezah orisal inž. Ivan Kukovec. Kljub pestri problematiki pa so se občani najdelj držali ob kopališču in plavalnem bazenu ki se ga pred nekaj leti zgradili na pobudo in ob pomoči garnizije JLA. Kopališče vsako leto bolj in bolj propada. Letos pa je sanitarna inspekcija plavalni bazen sploh zaprla, ker niso ob njem urejene kabine, v samem bazenu pa so nastale že tolikšne razpoke, da voda vidno oteka v izgubo. Občani so na zboru poudarjali, da vsako leto razpravljajo ter opozarjajo na to stvar, vendar je vse zaman, ker se nihče ne zavzame za to, da bi končno uredili kopališče in plavalni bazen. Tisti, ki

zatrjujejo, da je plavalni bazen izključna zadeva Partizana, pa očitno pozabljajo, da sam Partizan nima sredstev, da bi se lotil temeljite ureditve kopališča. Volivci so postavili odločno zahtevo, naj občinski ljudski odbor nemudoma poskrbi za kopališče, ki je tolikim občanom zares neogibno potrebno.

Na povabilo občinskega odbora SZDL je gostovalo v Ilirski Bistrici kulturno umetniško društvo »Ivo Lola Ribar« iz Beograda. Beograjski gostje so v dvorani »Svobode« izvajali prijeten kulturni in zabavni spored. Sodelovali pa so tudi pripadniki ilirskobistriške garnizije JLA. Občinstvo, ki je kljub slabemu vremenu do kraja napolnilo dvorano, je goste in izvajavce nagradilo s toplim priznanjem.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta je na svoji zadnji seji pripravilo dnevni red in gradivo za plenum občinskega sindikalnega sveta, ki bo v prihodnjih dneh razpravljalo o delitvi čistega dohodka v gospodarskih organizacijah ter o izpolnjevanju proizvodnih nalog v ilirskobistriški komuni. Na tej seji so tudi razrešili dolžnosti dosedanega predsednika občinskega sindikalnega sveta Edvarda Gregorčiča, ki je prevzel novo dolžnost pri občinskem komiteju ZKS, za novega predsednika občinskega sindikalnega sveta pa izvolili Lada Škrlija, učitelja na ilirskobistriški osemletki.

Motiv iz Ilirske Bistrice

7 DNI PO SVETU

■ Pogajanja o skupnem trgu, ki so bila te dni v Bruslju, so zašla na mrtvi tir, ker baje ni bilo moč doseči sporazuma o politiki cen za kmetijske pridelke v razširjeni gospodarski skupnosti. Ta vest je srušila angleško vlado v precej težak položaj, posebno še ker je komaj 40 odstotkov Angležev za skupni trg in je kaj malo upanja, da se bodo pogajanja uspešno nadaljevala v jeseni.

■ Razgovori med Indonezijo in Nizozemsko o prenosu oblasti nad Zahodnim Irianom iz nizozemskih rok v indonezijske se bodo začeli v ZDA prihodnji teden. Razgovori, ki bodo v Washingtonu pod neposrednim nadzorstvom vršičke dolžnosti generalnega sekretarja U Tanta, bodo verjetno zaključeni do 17. avgusta, ko je dan indonezijske osvoboditve.

■ V Tangerju je te dni tretje zasedanje ekonomskega odbora držav podpisnic Afriške listine, ki so Maroko, Alžir, ZAR, Gana, Gvineja in Malaja. Za zasedanju razpravljajo o skupnem afriškem trgu, o afriški plačilni uniji in ustanovitvi banke za gospodarski razvoj afriške celine.

■ Jamaika, ki je bila doslej britanska kolonija in je te dni dobila status neodvisne države, je v ponedeljek zaprosila za sprejem v članstvo Organizacije združenih narodov.

■ V Tokiju se je zaključila osma mednarodna konferenca za preprežev atomskega in vodikovega orožja v vojne namene. Na tej konferenci so sprejeli poziv vsem narodom in državam, naj se zavzamejo za prenehanje atomskih poskusov in oborožitve in za splošno ter popolno razorožitev. Udeleženci konference so tudi zahtevali razpustitev vojaških blokov in odpravo vojaških oporišč na tujih ozemljih.

■ Predsedstvočasne alžirske vlade je te dni sporočilo, da »oblast, ki jo je izvajala časna alžirska vlada, prehaja sedaj na politični biro Fronte nacionalne osvoboditve. Časna vlada bo odselej delovala le kot »institucija revolucije«, in to do volitev v ustavodajno skupščino, ki bodo 2. septembra. Ta ustavodajna skupščina bo štela 196 članov, od teh pa bo 16 predstavnikov evropske manjšine.

■ Britanski znanstvenik Geoffrey Bacon je umrl za pljučno kugo. Njegova smrt je posledica poklicnega dela v vojaškem mikrobiološkem inštitutu, kjer delajo poskuse, ki služijo namenom bakteriološke vojne. Ta inštitut je v Angliji znan pod imenom »tovarna smrti«.

■ Iz Sovjetske zveze je prišla vest, da bo v kratkem poletel v vesolje tretji sovjetski kozmonavt. Sliši se, da bo ta vesoljski potnik naredil okrog Zemlje več krogov in v skupni dolžini več milijonov kilometrov.

7 DNI DOMA

● Vrednost vsega jugoslovanskega izvoza v juniju znaša po dosedanjih nepopolnih podatkih okrog 17 milijard din in tako lahko zabeležimo, da smo v prvem polletju letošnjega leta izvozili raznega blaga v vrednosti 86 milijard dinarjev, se pravi za 3,5 odstotka več kakor v obdobju januar-julij lanskega leta. Vendar ta podatek ni zadovoljiv, saj je bila vrednost izvoza za sedem odstotkov manjša od predvidevanja, razen tega pa je bil uvoz za 6,7 odstotka večji od lanskega leta.

● V načrtu je, da bomo letos s pšenico posejali več kot dva milijona hektarov. Sejali bomo predvsem rodovitne sorte pšenice.

● Na področju Istre, Hrvatskem Primorju in dela Dalmacije bodo do začetka maja prihodnjega leta investirali v graditve gostinskih obratov več kot 7 milijard dinarjev. Ta investicija je predvsem namenjena gradnji hotelov, motellov in turističnih naselij.

● Na kanalu Donava-Tisa-Donava so te dni dogradili 220 m dolg in 16,5 m širok most, pod katerim bodo lahko plule ladje do 1000 ton nosilnosti. Ta most je iz gospodarstvskega stališča zelo pomemben, saj je najboljša veza med Novim Sadom in vzhodno Bačko.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO PIONIRJEV V PLOVANJU

Koprčani na četrtem mestu

Za nami je republiško prvenstvo Slovenije pionirjev v plavanju, ki je bilo pretekle dni v prelepem kamniškem bazenu, znamenem po izredno težki vodi. Rezultati so slabši, kako smo pričakovali, zmagala pa je premočno ekipa trboveljskega Rudarja in tako osvojila naslov republiškega prvaka Slovenije. Trboveljčani so imeli resnega tekmeča le v ekipi Ljubljane, ostale ekipe pa so bile za razred ali celo za dva slabše od prvakov, o čemer nam zgovorno kažejo zbrane točke. Vrstni red je naslednji:

Rudar iz Trbovelj 8835 točk, Ljubljana 6541, Triglav 3021, Koper 2372, Neptun 2184, Ilirija 1553, Bled 1209, Rudar (Velenje) 823, Kamnik 436.

Novi prvaki Slovenije posamezno pa so naslednji:

kurenci devetih najboljših slovenskih klubov več kot navaden uspeh. Toda ob vsem smo lahko zadovoljni tudi s četrtem mestom. Pogoji za plavanje so bili za Koprčane veliko bolj neugodni kot za druge tekmovalce, ki so vajeni sladke in mrzlejšee vode. Tekmovanje se je namreč odvijalo v vodi, ki je imela 16 stopinj. Vsekakor je bil to velik minus za koprške plavavce. Upoštevati moramo tudi to, da mladi koprški plavavci v zasilnem »bazenu« v Žusterni nimajo dobrih pogojev za vajo startov in obratov. Vsakdo pa ve, da na startu in obratu lahko pridobi tekmovalcev dragocene desetinke, ki so največkrat odločilne za boljše mesto.

RADIO KOPER

Vsak dan razen nedelje poročila ob 7.30, 13.30, glasba za dobro jutro ob 7.15, 7.35, radijski dnevnik ob 15. uri.

NEDELJA, 12. avgusta: 8.40 Z vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša reportaža: »Naš zdravstveni dinar« — 9.15 »Barve in zvoki moje domovine« — posnetki II. dela koncerta zbora JLA iz Beograda dne 13. junija v Kopru p. v. Mladena Jagusta, recitator Janez Rohaček — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 Poje zbor iz Barkovelj p. v. Milana Pertota — 15.30 Igrajo veliki zabavni orkestri.

PONEDELJEK, 13. avgusta: 13.40 Odlomki iz oper — 14.30 Od ansambla do orkestra — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 14. avgusta: 13.40 V ritmu z malimi ansambli — 14.00 Paleta zabavnih popev — 14.30 Dve fantazije na slovenske narodne pesmi Karla Hofmeistra in Antona Trosta — igra Marijan Lipovšek — 14.45 Pojo mladinski zbori iz Kobariča, Koprja in Idrije — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Poskočene in okrogle.

SREDA, 15. avgusta: 13.40 Zabavni ritmi — 14.00 Odmevi iz Jugoslavije — 14.30 Za odhiti in razvedrilo igrajo in pojo Horst Wende, The Fuller Bros, Medallion Strings, Frank Sinatra in The Hurricanes — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne in priredbe Emila Adamčiča in Cirila Preglja poje moški zbor iz Celja p. v. Egon Kuneja.

Pa še to: Koprčani bi lahko dosegli večje število točk, če bi ne bila Oliverijeva diskvalificirana v plavanju na 100 m hrbtno.

Najboljši uspeh je dosegel med Koprčani Koršič, ki je zasedel 2. častni drugi mesti. Tako je bil drugi v plavanju na 50 m prosto s časom 0,31,9 in na 200 m prosto s časom 2,39,7. Od ostalih je najbolj presenetljiva Jovanova, ki se je uvrstila v zelo ostri konkurenci na tretje mesto na 50 m prosto in dosegla lep čas 0,38,5. Koprčani so se uspešno borili v štafetah z Ljubljancini in Trboveljčani. Tako je bila ženska štafeta 4x100 m mešano druga, obe štafeti — moška in ženska — pa sta zasedli na 4x100 m prosto 3. mesto.

Na splošno lahko rečemo, da so Koprčani dosegli na republiškem prvenstvu veliko slabše rezultate, kakor jih dosegajo na treningu v morskem vodi. Ob vsem tem, upoštevajoč prej našeta dejstva, kot težko vodo, nizko temperaturo, neugodne pogoje za trening in tako naprej, lahko rečemo, da predstavlja četrto mesto za Koprčane uspeh. Ko bodo mladi koprški plavavci dobili na novem koprškem kopališču v Žusterni odprt morski bazen, bodo

VARČUJTE Z VODO!

UPRAVA RIŽANSKEGA VODOVODA PRIPOROČA VSEM POTROŠNIKOM NA PODROČJU KOPRA, IZOLJE IN PIRANA, NAJ TROŠIJO VODO ZMerno. — SAMO OB SKRAJNEM VARČEVANJU BO MOGOČE ZAGOTOVITI POTROŠNIKOM NEPRETRGANO DOBAVO VODE!

KINO

KOPER: 10. avgusta ameriški barvni CS film CAS ZIVLJENJA IN CAS SMRTI, 11. in 12. avgusta nemški barvni film FRANCISKA, 13. avgusta sovjetski barvni film DEKLICA ISCE OCETA, 14. in 15. avgusta italijanski barvni CS film BENETKE, MESECINA IN TI, 16. avgusta italijanski film KAKO LEPO JE ZIVETI, 17. avgusta ameriški barvni CS film SERENADA VELIKE LJUBEZNI.

IZOLA: 10. avgusta francoski film NAIVNA DEKLETA, 11. in 12. avgusta ameriški barvni CS film SERENADA VELIKE LJUBEZNI, 13. in 14. avgusta italijanski film KAKO LEPO JE ZIVETI, 15. avgusta sovjetski barvni film DEKLICA ISCE OCETA, 16. in 17. avgusta italijanski barvni CS film BENETKE, MESECINA IN TI.

SEŽANA: 10. avgusta italijanski CS film SKANDAL NA MORSKI PEŠCINI, 11. in 12. avgusta ameriški CS film PLANETA SMRTI, 14. in 15. avgusta švedski film LJUBEZEN NA RAZPOTJU, 16. in 17. avgusta italijanski film KRUH IN CVETJE. POSTOJNA: 10. in 12. avgusta nemški barvni VV film EŠNAPURSKI TIGER, 14. in 15. avgusta nemški barvni VV film INDIJSKI NAGROBNi SPOMENIK, 17. avgusta ameriški barvni VV film DREVO ZA OBESANJE.

tudi za njih nastopili boljši časi, Morda pa se bo že v doglednem času izpolnila želja vseh koprških športnikov za zaprti plavalni bazen! Le ob takih pogojih se bodo lahko Koprčani merili s klubi, ki imajo bogato plavalno tradicijo, večjo izbiro tekmovalcev in odlične pogoje za trening.

RAZPIS

Ljudska univerza Postojna

razpisuje delovno mesto

VODJE ODDELKA za splošno in strokovno izobraževanje

Pogoji: visoka ali višja šolska izobrazba. Osebnih dohodki po pravilniku o nagrajevanju. Pismeno ponudbo pošljite Upravi ljudske univerze, Postojna. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

PONOVI RAZPIS

o pogojih za vpis v EKONOMSKO SREDNJO SOLO V KOPRU za šolsko leto 1962/63

V jesenskem roku bo sprejetih v I. letnik EKONOMSKEGA ODESKA še 10 dijakov in v I. letnik ODESKA ZA TURIZEM IN GOSTINSTVO pa 30 dijakov. Za vpis na enega od obeh odevkov se lahko prijavijo vsi oni dijaki (dijakinje), ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. da so uspešno končali osemrazredno osnovno šolo, kar morajo dokazati s spričevalom zadnjega razreda,
2. da imajo v tem spričevalu iz vedenja oceno najmanj prav dobro,
3. da imajo za vpis v to šolo pozitivno pismeno mnenje šole, ki so jo končali,
4. da so dopolnili najmanj 14 let starosti in da niso starejši od 18 let,
5. da se prijavijo za vpis s posebno oznako: VPIS NA EKONOMSKI ODESEK ali VPIS NA ODESEK ZA TURIZEM IN GOSTINSTVO najkasneje do 18. avgusta 1962 s svojeručno pisano in kolokovano prošnjo (50 din državne takse).

Prošnji mora biti priloženo: a) letno spričevalo zadnjega razreda, b) mnenje šole, c) rojstni list in č) svojeručno podpisana izjava staršev oz. skrbnikov, da se strinjajo z vpisom dijaka ali dijakinje na enega od obeh odevkov Ekonomske srednje šole v Kopru.

Od prijavljenih kandidatov bo šola sprejela 10 kandidatov za ekonomski odevsek in 30 kandidatov za odevsek za turizem in gostinstvo brez sprejemnih izpitov. V primeru prekomernega števila prijavljenih kandidatov bo razpisna komisija ESS Koper izbrala določeno število kandidatov, ki so dosegli boljši uspeh v dosedanjih šoli, predvsem pa boljše rezultate v slovensčini in matematiki. Ob enakem izpolnjevanju teh pogojev bomo dal prednost dijakom, ki prošnji prilože tudi priporočilo socialnega skrbstva, družbene, gospodarske ali strokovne organizacije.

Prijave z zahtevanimi dokumenti za vpis je potrebno nasloviti najkasneje do 18. avgusta t. l. ravnateljstva ESS v Kopru, Gimnazijski trg 7. V prijavi je potrebno tudi navesti, ali ima kandidat že oskrbljeno stanovanje. Najpotrebnejši dijaki lahko prosijo za stanovanje Vajenski dom Koper, dijakinje pa Dijaški dom Koper. Nepravilno vloženi in zakasneli prijavi ne bomo upoštevali.

O sprejemu v prvi letnik ESS v Kopru bo pismeno obveščen vsak kandidat do 25. avgusta t. l. Definitiven vpis v prvi letnik bo za sprejete kandidate 30. avgusta ob 9. uri s tem, da se vsak sprejeti dijak osebnostno prijavijo razpisni komisiji na šoli. Vse ostale informacije lahko dobijo dijaki in dijakinje v tajništvo šole v Kopru (telefon: Koper 21-229).

Obrač družbene prehrane »Sloga« v Kopru, Vojkovo nabrežje, sprejme takoj ali s 1. septembrom

GLAVNO KUCHARICO IN ADMINISTRATORJA (knjigovodjo). — Ponudbe pošljite do 20. t. m. na gornji naslov.

»STIL«

Tovarna pohištva

Koper

razpisuje delovni mesti:

1. KORESPONDENTA,
2. VRATAR

Pogoji: pod 1 — srednja ali nepopolna izobrazba z znanjem strojepisja in potrebno prakso za odd. komercialne, pod 2 — nižja izobrazba z prakso. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Prejemki po pravilniku o OD. Ponudbe pošljite na upravo tovarne do 15. 8. 1962.

ZA DRŽAVNO IN EVROPSKO PRVENSTVO

Lov na lisico

Minuli ponedeljek je bila v Ankaranu slovesna otvoritev državnega prvenstva Zveze radioamaterjev Jugoslavije v »lovu na lisico«. Ob otvoritvenem govoru je podpredsednik Zveze, radioamaterjev Jugoslavije Janez Žnidaršič poudaril pomen te priljubljene radioamaterske discipline, ki obsega prvine tehnike in športa.

V terek pa se je pričelo na pobočajih Ankarana osmo državno prvenstvo, na katerem je sodelovalo 29 tekmovalcev iz vse države. Naloga tekmovalcev je bila, odrediti tri kratkovalovne in ultrakratkovalovne »lisice«, kar je moč doseči le z najboljšimi radioamaterskimi aparati in z izredno spretnostjo radioamaterjev. Tekmovanje je bilo zelo naporno, čini nad 30 stopinj Celzija preteči skozi grmičevje in preko raznih drugih zaprek najmanj 10 km.

V sredo je bila slovesna otvoritev drugega evropskega prvenstva v »lovu na lisico«. Tekmovanja se udeležujejo radioamaterji Švedske, Norveške, Poljske, SZ in Jugoslavije. Tekmovanci so morali odkriti štiri »lisice«. Največje zanimanje vlada za švedsko ekipo, ki brani naslov evropskega prvaka, in za 16-letnega evropskega prvaka Gunarja Svensona. Vendar lahko pripravijo veliko presenečenje tudi tekmovalci iz Sovjetske zveze.

Ob uri, ko smo zaključili re dakcije, še niso znani uradni rezultati državnega in evropskega prvenstva, zato jih bomo objavili v prihodnji številki.

MALI OGLASI

ZAMENJAM DVOSOBNO KOMFORTNO STANOVANJE v Umagu za enako ali večje v Kopru. Ponudbe pod »Koper-Umag« pošljite upravi časopisa.

POZOR! ZAMENJAM STANOVANJE v Škofijah za Koper z dvoriščem in vrtom. Naslov v oglašnem oddelku Slovenskega Jadrana.

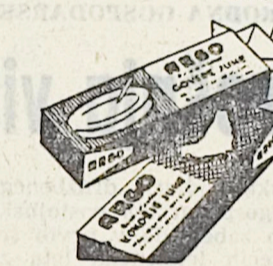
OB VASIH OBISKIH V TRSTU ne izpustite obiska trgovine »MAGLIABELLA« na Corsu Garibaldi št. 11 (Barriera) nekaj korakov od avtobusne postaje. Pri nas boste našli veliko izbiro pletenin, nogavic in perila za dame, gospode in otroke po najnižjih cenah v Trstu. Postreženi boste v vašem jeziku! Trži izrezku tega oglasa prejmete darilo!

DVOKOLESA od 7000 Lit dalje, CIKLOMOTORJE in SKUTERJE od 65.000 Lit dalje z večbrzijskimi prestavami, MOTOCIKLE, nove in rabljene — vam nudi MARCON v Trstu, Piazza Ospedale 6. Pošljamo kot darilne pakete v Jugoslavijo bicikle in vsa motorna vozila na dveh kolesih.

ARGO juho
V VSAK LONEC

PROIZVOD KOMBINATA
DELANARIS
IZOLA

Export-Import »JADRAN« SEŽANA prodaja naslednja osnovna sredstva:

2 kompresorja BOCH

2 kamiona TAM 3,5 t

traktor ZADRUGAR s prikolicama motor FUCH 175 cm³ elektro-magnet kladiva SIMBI

Cene po sporazumu. Pravico nakupa imajo gospodarske organizacije in ustanove. Interesenti naj se zgledajo na sedežu Jadrana, v teku meseca avgusta t. l.

Export-Import
JADRAN Sežana

Okrajni ljudski odbor Koper razpisuje prvo javno ustno licitacijo za prodajo osebnega avtomobila znamke »Mercedes« 170 SD, furgon, 6-sedežni, v voznem stanju, izklicna cena 1.400.000 dinarjev

Ponudniki morajo položiti varščino v višini 10% od izklicne cene vozila.

Licitacija bo 14. avgusta 1962 ob 10. uri v garaži

Okrajnega ljudskega odbora v Kopru na Trgu revolucije.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage mame, žene in sestre

ANICE MAGLICA
roj. Butinar

se zahvalujemo vsem, ki so ji kakorkoli pomagali lajšati bolečine in jo pospremlili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvalujemo zdravstvenemu osebju bolnišnice na Reki, garnizonu JLA Podgrad, gospodu župniku in vaščanom.

Zalujoči mož Jože, sinova Leon in Vojko, ter sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremili na poslednji poti našo mamo, babico in prababico

EMILIO OPORA

se iskreno zahvalujemo. Še posebej se zahvalujemo dr. Jeršku iz ambulante Kozina, kateri ji je neumorno lajšal njeno trpljenje do zadnjega diha. Enaka zahvala tudi vsem sosedom, za njihov trud pri zadnjih urah njenega življenja. Rodik, 23. VII. 1962

Zalujoča hči Emilija z družino, vnuk Franjo in vnučinja Angelca z družino, ter ostalo sorodstvo.

Prebivalstvu območja Pivke

Na pobudo občinskega ljudskega odbora v Postojni in krajevnih činiteljev Pivke je naše podjetje odkupilo v Pivki nov lokal, v katerem bo še pred pričetkom šolskega leta otvorilo

KNJIGARNO IN PAPIRNICO

V novem lokalu bodo imeli potrošniki v bogati izbiri in po solidnih cenah na razpolago šolske in pisarniške potrebščine ter šolske in leposlovne knjige. Zato priporočamo prebivalstvu tega območja, da zlasti glede nabave šolskih knjig, zvezkov in drugih potrebščin počaka do otvoritve naše knjigarne in papirnice v Pivki, ki bo predvidoma okoli 15. avgusta.

ČZP »Primorski tisk« —
založba »Lipa«,
Koper

LETOŠNJI KNJIŽNI ZBIRKI

»Lipa I/1962«:

Sergeanne Golon: ANGELIKA

Mednarodni best seller. Knjiga vsebuje bogate avtentične podobe iz življenja Francije v 17. stol. od intriga in perverzega izživljanja na dvoru Louisa XIV. do umazane podzemlja strega Pariza. Mogočen, temperamentno pisan roman na skoraj tisoč sto straneh. (Roman v dveh knjigah)

Mohamed Dib: ALZIRSKA TRILOGIJA

Knjiga vsebuje tri romane (Velika hiša, Požar, Statve), ki opisujejo človeške tegobe in upanja ter odkrivajo svojevrsten svet Alžirije neposredno pred revolucijo.

Karol Bunsch: PASJE POLJE

Zgodovinska povest opisuje slavno bitko pri Vroclavu, kjer so Poljaki prvič popolnoma potolkli vojsko nemškega cesarja.

»Lipa II/1962«:

David Herbert Lawrence: LJUBIMEC LADY CHATTERLEY
Sloviti roman — »prepovedana knjiga« — ki je mnoga leta razburjal angleške cenzorje in navduševal bralce. Slovenski prevod bo izšel po cenzuriranem originalu.

Bernard Gorský: MODERNI ROBINZON (delovni naslov)

Zanimiva zgodba o brodolomcu, ki se je rešil z najnujnejšimi potrebščinami na zapuščen otoček in se skušal prebiti skozi težave... Kljub mnogim nevarnostim (kače in morskii psi) si je pridobil nekaj borbne hrane, toda ni prenesel osamljenosti. Pozneje so ribiči po naključju našli na samotno čer in našli ostanke njegovega divjača ter dnevnik, po katerem je znani francoski pisatelj ustvaril to delo.

Stephen Birmingham: MLADI GOSPOD KEEFE

Mladi ameriški pisatelj je glasnik nove ameriške generacije, ki stremi po smiselnejšem življenju, v katerem naj bi zdravo delo zamenjalo sedanje brezplodno pehanje za razuzdanim življenjem v brezceljnem okolju. V tem je največja pozitivna ideja romana, ki obravnava družinski konflikt.

Helnz G. Konsalik: DIAGNOZA RAK

Roman o najhujši bolezni, ki preganja modernega človeka, o sporni zagovorniki različnih mnenj, o usodah bolnikov in zdravnikov ter znanstvenikov — napiše in dramatično pisano literarno delo z največjo aktualnostjo. Roman je dosegel svetovni uspeh.

KDOR ZELI POSTATI NAROČNIK, naj nam pošlje naročilnico s točnim naslovom ali pa naj naroči zbirko pri poverjeniku založbe.

Prednaročniška cena:

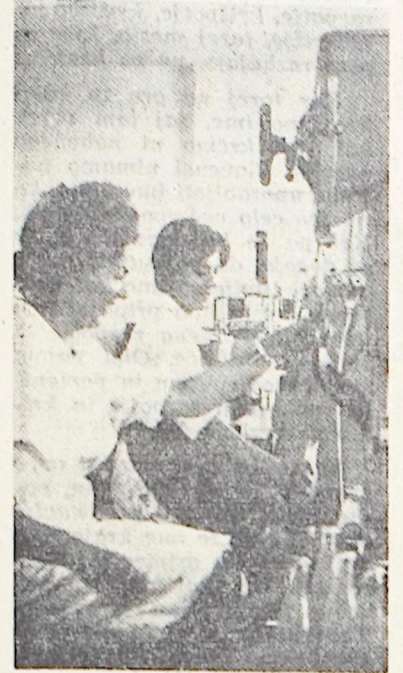
zbirka »Lipa I/1962« okrog 1800 strani, polplatno 7.400; polusnje 8.500 din, plačljivo ali v enkratnem znesku ali v največ desetih enakih mesečnih obrokih;

zbirka »Lipa II/1962« okrog 1400 strani, polplatno 6.240 din, polusnje 7.510 din, plačljivo ali v enkratnem znesku ali v največ desetih enakih mesečnih obrokih;

NA OBISKU V FRUCTUSOVEM OBRATU BREZALKOHOJNIH PIJAČ

Osvežila po tekočem traku

Komur ni znano, da se je razen Vina Koper združila s podjetjem »Fructus« tudi bivša mini-tovarna brezalkoholnih pijače in sode »Sodavica«, je so-

Zastareli stroji obrata brezalkoholnih pijač terjajo dokajšnjo spretnost delavk ob tekočem traku, toda kljub precej zamudnemu delu, predvsem ročnemu pranju steklenic, proizvedejo dnevno do 10.000 litrov osvežilnih tekočin

povedati, da kolektiv bivše »Sodavice« še obstaja in da združen v podjetje »Fructus« še bolj marljivo streže tekočemu traku osvežilnih pijač kar v dveh izmenah. V prostorni in svetli hali bivšega podjetja Vino Koper izdelava sedem ljudi dnevno po preizkušnem postopku osem do deset tisoč litrov osvežilnih pijač.

Skratka — izdelkom »Fructusovega« obrata brezalkoholnih pijač so naklonjeni daleč naokrog. Zato je prav, da predstavimo proizvajavce osvežilnih pijač, med katerimi so najstarejše delavke ozirnoma najdlje v tem obratu Marija Urbančič, Ivanka Persolja, Graziella Jakomin, Marija Lazar in Irma Posega, ki opravljajo v vseh letnih časih dokaj naporno ter zdravju škodljivo delo v stalni mokroti.

Obratovodja Grozdan Jerman pravi, da se povečana potrošnja brezalkoholnih pijač nanaša predvsem na oranžado.

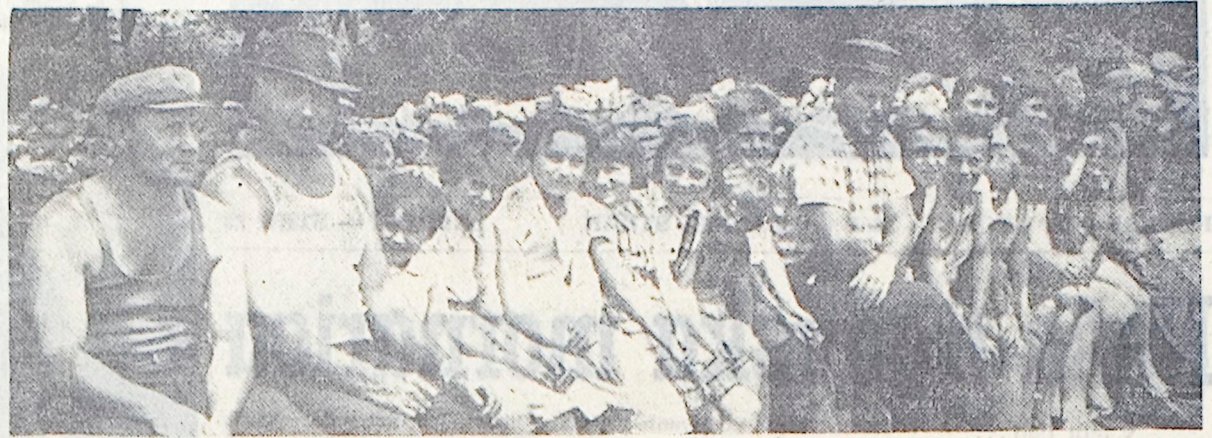
Nikakor pa ni moč mimo dejstva, da je dnevna proizvodnja brezalkoholnih pijač — okrog deset tisoč litrov — povezana z dokaj zahtevnim delom, kajti strojni park tega obrata komajda še ustreza tekočemu traku proizvodnje. Najbolj zamudno delo opravljajo delavke zastran dozirnega stroja, ki bo funkcionalno ustrezal šele po reparaturi. Takrat bo seveda doberšen del ročnega dela odpadel in avtomatizacija bo tudi v tem obratu pomemben pomočnik marljivih proizvajalk.

Se vprašanje zaslužka teh delavk, ki že danes vedo in tudi čutijo, da posledice dela v stalni vlagi ne prizanašajo njihovemu zdravju. Dosedanji povprečni zaslužek 16.000 din so jim resda povišali na okrog 21.000 din meseč-

ne plače, vendar je tudi to, glede na težavnost in zdravju škodljivo delo očitno preskopo odmerjen osebnih dohodek. Slabost, ki negativno vpliva na boljše možnost zaslužka — posebno v poletnih mesecih — je vsekakor iskati v povsem meznem odnosu, kajti delavke so plačane urno in le opravljene nadure lahko vplivajo na njihov osebnih dohodek. Očitno pa je, da je prav v tem obratu moč izdelati dognan pravilnik za nagrajevanje po učinku, kar dobesedno ponuja značaj dela: številno opranih in napolnjenih steklenic ter ostalo dokaj otipljivo delo.

V zvezi z osebnimi dohodki delavk v tem obratu ne moremo mimo cen brezalkoholnih pijač v naših gostiščih. Le-te v povprečju presegajo prodajne cene proizvajalca do 100 odstotkov. Maloštevilni kolektiv tega koprškega obrata brezalkoholnih pijač — izjema niso tudi drugod — zavestno streže težnji po kar najnižjih cenah brezalkoholnih pijač, kar je razvidno tudi iz njihovih sorazmerno nizkih osebnih dohodkov. Zato je njihovo negodovanje tem bolj umestno, ko ugotavljajo neopravičljivo visok pribitek gostincev.

— Pijače dostavljamo gostinskimi obratom s lastnim kamionom, tako da je strežba in strošek prodaje povezan edinole z odpiranjem steklenic — upravičeno negoduje vodja obrata Jerman. Nejevoljo proizvajavcev brezalkoholnih pijač bodo potrošniki še bolj razumeli, če navedemo prodajne cene (franco gostišče) obrata brezalkoholnih pijač: steklenica oranžade in limonade 24 oziroma 22 din, cockta 28 dinarjev in soda 40 dinarjev!

Sredi vasi, ob kalu, se je zbrala mlada in najmlajša generacija Volč. Med njo se je stisnilo tudi nekaj možakov. Babice, none, matere in mame pa so se mimogrede izmuznile fotografskemu očesu.

France Gerželj: VOLČE (brez ovac)

V samotni kraški globeli onkraj Vremščice se svet ni kaj spremenil. Kamnite ograde. V njih skope lehe sivorjave zemlje. Krompir. Pritlični fižol. Nizka turščica. Jedem. Rž. Oves. Med ogradaimi osat, bodeča neža, leskovina, redko brinje.

Cisto na dnu globeli, na zeleni ravnici, so Volče. Stisnjena kraška vasica. Med orehi, češpljami, pritlikavimi jablanami in tepkami streha ob strehi. Daleč naokoli brez sosedov. Sama zase.

Kakor pred štiridesetimi leti. Takrat smo bosopeti pastirji dobro uro za Volčami, križem po Jelenju pasli senožeško živino. Med brinjem, leskovino, drnjem in črnim trnom je smukala kraška trava. Mulci smo tolkli kozo. Balinali s kamni. Se stekli. Čez pol ure se zbogali. Pa si delili ječmen in ržen kruh in si ga sladili z na pol zreliimi lešniki. Pod večer smo s tesnobo v srcu iskali in zganjali živino, ki se je bila razkropila in zalezala na pobočja prav pod vrh Vremščice.

Ondi sem vselej za hip postal in se zazrl navzdol. V globel, kjer so ste stiskale Volče. Kolikokrat bi se bili mulci potepli v tisto globel. Neznansko nas je mikala, četudi bi potlej dva dni stikali za izgubljeno živino. Ali kdo zaboga je takrat vedel za filologijo? Za nas so takrat bile Volče čuden kraj, skrivnostne Vouče, kjer za vsakim grmom preži volk in renčiči vovk!

Po prostranih senožetih in rebrih Vremščice se je takrat paslo po tisoč in še več ovac iz Volč. Ali komu med nami bosopetci naj bi takrat prišlo na um, da tistim Volčam doli v globeli pravijo Volče zastran ovac? Precej let kasneje, v tujih šolah daleč od Vremščice, se je razjasnilo v glavi, kaj je filologija in kako je z Voučami in vovkom pa z Volčami in ovčami. Nič tesnobe ni bilo več v srcu, kadarkoli sem se potle spomnil na Volče in tista pastirska leta pod Vremščico.

Po štiridesetih letih sem zdaj prvič v Volčah. Najprej pri Pol-

detu Goštinčiču. V soparni kuhinji utrinjava spomine. Najprej na prvo, potlej na drugo vojsko. In vmes si nazdravljava s pravim kraškim brinovcem, tistim za bolezen in zdravje. Nikjer ne najdet takšnega brinovca: mehak, voljan, dišeč, prijetno grenak pa pekoč. Polde je pri železnici v Prestranku. Čutim, da se mu že mudi. Čaka ga dolgi turnus.

Na kalu sredi vasi postojim. Povprašam po Dolganovih. Mala Nadica, ki sem jo srečal v Ankaranu v postojnski koloniji, mi je naročila: »Če pojedete zares v Volče, pozdravite pri nas doma, pri Dolganovih. Pa obiskat naj me kaj pridejo!« Torej: obljuba dela dolg.

Precej delj sem se potlej utaboril pri Dolganovih. Z gospodarjem Ivanom, postavnim možakom, razveževa pogovor vseprek. Iz kjarntarice si natakava jabolčnik, da bi naju tale vroč popoldan prehudo ne izsušil.

»Čudno, tako blizu smo si bili v mladosti, a se nikoli nismo srečali, ne pod Vremščico in ne na Vremščici,« pravim. »Volčani te pasli ovce, Senožčani krave. Pa morda zastran zavisti med kravami in ovčami!«

»Kdo ve?« se zamisli Dolgan, ko da bi segel za trideset, štirideset let nazaj v mlada leta.

Zastran tiste pečice ovac, kolikor jih je še ostalo od nekdanje silne črede, bi zdaj Volče lahko mirne duše tudi preimeovali. Toda zakaj bi stvarjem delali silo? Naj bo, kakor je bilo. Morda bo umna ovčereja spet vzcvetela in bomo od onod spet dobivali tisti čudovito dobri in močni ovčji sir, ki je nekoč v tolikšem obilju prihajal iz Volč. Kosci, kovači, delavci v senožeški pivovarni so ga zalivali s teranom in potlej garali ko živino.

»Hudo je šla vojska čez našo vas,« poseže v razgovor Dolganova mati. »Petega aprila 1943 so fašisti Volče požgali do zadnje hiše. Dva dni so nam dali časa, da smo pobrali svoje cule in zanuslili ljubo vas. Potlej je zago-

relo na vseh koncih vasi. Zdaleč pa na skrivaj smo s solznimi očmi gledali, kako se rušijo naši domovi in pepel. Potlej smo se ženske in stari možki pa otroci porazkropili po bližnjih kraških vaseh ko begunci in brezdomci. V srcih pa je bolelo in ključalo, žalost in srd hkrati. Pretolkli smo tisti hudi čas. Zdej je vas spet zaceljena...«

Tako mi je, ko da bi poslušal Kastelko. V letih je Dolganova mati. Zdi pa se mi, da bi zdaj še udarila s pestjo, če bi bilo treba.

Nekaj sto let stara vas, ki so jo v globeli za Vremščico postavili ovčarji, je zdaj že kar čedno prenovljena. Med drevjem se svetijo nove rdeče strehe. Vaščani so še razmeroma močno navezani na zemljo. Izmed osemdesetih vaščanov, kolikor jih zdaj štejejo Volče, jih samo osem hođi na delo, na železnico, na farmo v Neverkah pa v Javor na Pivki.

»Če bi dobili nekaj več za mleko in les, bi nam ne bilo sil,« menijo volčanski gospodarji.

Mladi svet, ki ga je precej v vasi, se polagoma izgublja v svet. Nekaj ga utegne zadržati ovčereja, če bi jo spet dvignili na primerno raven. Prostora zanjo je dovolj, paše tudi. Samo lotiti se je treba. Onkraj Vremščice, v Senožčah in Dolenji vasi, se zdaj že lero razvija dobra živinoreja. Tokraj Vremščice bi pa kazalo uveljaviti dobro ovčerejo. Nekaj o tem že govore v zadrugi. Morda ne zaman.

HIŠICA ZA 2,3 MILIJONA DINARJEV

V Škocjanu pri Kopru pripravljajo gradišče, na katerem bo gradbeno podjetje »Gradis« iz Ljubljane zgradilo 23 vrstnih montažnih hišic. Takšna hišica bo veljala približno 2,3 milijona dinarjev. Imela bo okrog 61 kvadratnih metrov površine in še garažo.

deč po opušenih prostorih tega podjetja v Kidričevi ulici gotovo meni, da je Koper izgubil to, v poletnih mesecih posebno cenjevo proizvodnjo osvežilnih pijač: oranžade, limonade, cockte in sode. No, resnici na ljubo je treba

V Hrpeljah zares ne bi smeli več oklevati z ureditvijo večjega gostinskega obrata, denimo prostornega bifeja, ki bi na tej prometni točki ob bencinski črpalki lahko bolj koristno služil številnim turistom in izletniškim skupinam, ki se tukaj zaustavljajo. Sedenji bife, bolj podoben ledji kot sodobnemu gostinskemu objektu, končno tudi ni prav nič v čast Hrpeljam, ki se tudi na področju turizma čedalje bolj uveljavljajo. Na sliki: minilo je več kot pol ure, da so v bifeju lahko postregli mlade izletnike, ki so si po dolgi poti zazeleli osvežila. Zal je tokrat zatajil tudi hladilnik in mali turisti so lahko dobili samo tople pijače!

Vročega dne potovanje po Rakovi kotlini

O Rakovi kotlini sem vedela le to, da je zelo lepa in da se pot proti njej odcepi takoj za Postojno pri Ravberkomandi proti Rakoku.

V Postojni sem iskala informacije pri obeh sosednjih turističnih uradih. Vedeli so pravzaprav toliko kot jaz. V prospektih o Notranjski je Rakov Škocjan samo skromno omenjen, in še to v zvezi s Cerknjskim jezerom. Razglednic iz Rakove kotline ni.

Priznati pa je treba, da je pot iz Ravbarkomande skozi javorniški gozd dobro markirana in da napisne table sproti opozarjajo na krajevne znamenitosti.

»Naravni ljudski park« piše na

reportaža

tablah. Čudovit, miren in samotni, pokrajinsko zanimiv, ker združuje na dveh kilometrih vse kraške posebnosti. Kot za razstavo ali za muzej. Nič čudnega, če so v davnih časih plemiški lastniki ljubosumno čuvali ta skriti kot in vodili vanj samo izbrane prijatelje.

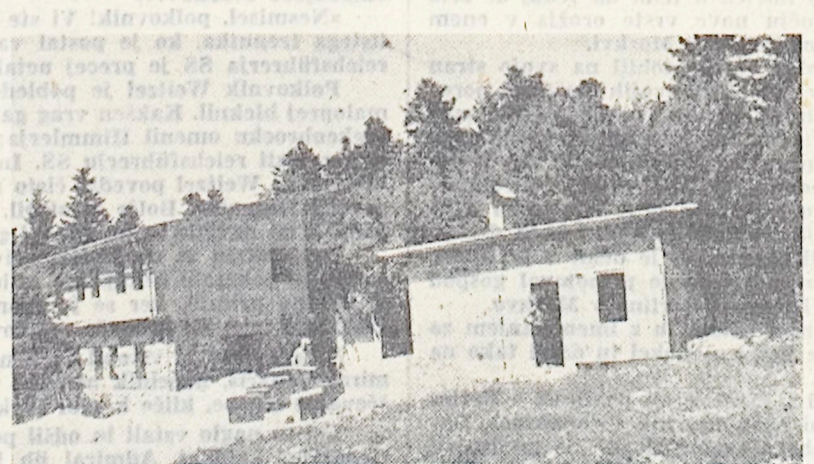
Okoli vse kotline je speljana krožna cesta, od katere se odcepijo steze, ki vas popeljejo do čudovitih kraških posebnosti v Kotel, na Rakovo žago in Okno, v Tkalca jamo in na ali pod veliki naravni most. Vse to povezuje Rakova voda, kakor ji pravijo domačini, uradni podatki pa ji pravijo krajše Rak. Vmes med tipičnimi kraškimi tvorbami so idilične košenine in lazi, ob vodi pa sanjarijo velike stare vrbe.

Rak pa priteče podzemeljsko iz Cerknjskega jezera. Kot ponikalnica. Ko se približe pod Malim naravnim mostom blizu Cerknice, pride kot srebrni trak med zelene travnike v kotlino, ki je dobila po njem ime. Zdej je pohleven potok, zdaj skoraj mirno jezero, nakar se razpeni ob naravnih kamnitih ovirah. Se drugače zna biti muhast: včasih presahne, v deževni jesenski ali spomladan-

ski dobi pa zelo naraste, tako da zalije kraške jame. To mu še ni dovolj. Prestopi bregovite in spreminjajo kotlino v romantično jezero. Kar predstavljajte si, kako se v takem jezeru zrcali spomladansko nežno zelenje ali bogate jesenske barve slikovitih skupin listnatih dreves.

Najprej sem se ustavila ob globokem kraškem tolmu, ki ga tu imenujejo Kotel. Bil je kot manjša mlaka, zanimiv samo zaradi hitrih rib, ki so švigale zama in tja. Verjetno pa je tu ob deževju močan izvir.

Na sončnih poljanah je ležala sveže pokošena trava. Toda nikjer ni bilo živega človeka. Pod vrbrami in v gozdni senci je bilo nekaj sledov izletnikov: papirji, zamaški, prazne konzerve. Verjetno ob nedeljah in praznikih le ni tako samotno, kot je bilo tega dne. Vse, kar sem srečala na krožni cesti, je bil beograjski avto, ki je vozil v napačni smeri, in pastirica s tremi kravami. Blizu ceste je logarjeva hiša. Obiskala

sem jo in hotela poprositi malo vode. Nikogar ni bilo doma. Kaj res ne bom srečala nikogar? Pač. Okrog na pol dograjene stavbe so bili delavci. Ustavila sem se in poslojpe slikala.

— Kaj pa bo to? sem vprašala. — Hotel in restavracija. Osem sob bo.

— Pa spada to pod Postojno ali pod Cerknico?

— Pod Cerknico. To je Rakov Škocjan.

Naslednja stranpot je vodila v Tkalca jamo. Senčnat gozd je prešel v veliko, oknu podobno odprtino. Temna vdrtina ima strmo pobočje, ki ga verjetno Rak večkrat zalije, kajti tudi zdaj so bila tla vlažna. Spodrsnilo mi je in pošteno sem se podričala. Ko sem se pobrala, sem opazila ob straneh temne votline, skrivnostne rove, spodaj pa je šumel Rak. — Če bi bili z menoj otroci, — sem si rekla, — bi jim lahko pripovedovala, da so bila nekoč taka domovanja vil, zmajev in povodnih mož. Idealo prizorišče za vsako pravljico. In o razbojnikih so tudi že brali. Torej nič čudnega, če je tu v bližini Ravbarkomanda, saj si človek ne more zamisliti boljših skrivališč.

To je bil menda začetek mojih samogovorov. Tako pač pride človeku, če mu postane malce tesno in samotno.

— Pa spada to pod Postojno ali pod Cerknico? — Pod Cerknico. To je Rakov Škocjan. — Naslednja stranpot je vodila v Tkalca jamo. Senčnat gozd je prešel v veliko, oknu podobno odprtino. Temna vdrtina ima strmo pobočje, ki ga verjetno Rak večkrat zalije, kajti tudi zdaj so bila tla vlažna. Spodrsnilo mi je in pošteno sem se podričala. Ko sem se pobrala, sem opazila ob straneh temne votline, skrivnostne rove, spodaj pa je šumel Rak. — Če bi bili z menoj otroci, — sem si rekla, — bi jim lahko pripovedovala, da so bila nekoč taka domovanja vil, zmajev in povodnih mož. Idealo prizorišče za vsako pravljico. In o razbojnikih so tudi že brali. Torej nič čudnega, če je tu v bližini Ravbarkomanda, saj si človek ne more zamisliti boljših skrivališč.

To je bil menda začetek mojih samogovorov. Tako pač pride človeku, če mu postane malce tesno in samotno.

— Pa spada to pod Postojno ali pod Cerknico? — Pod Cerknico. To je Rakov Škocjan. — Naslednja stranpot je vodila v Tkalca jamo. Senčnat gozd je prešel v veliko, oknu podobno odprtino. Temna vdrtina ima strmo pobočje, ki ga verjetno Rak večkrat zalije, kajti tudi zdaj so bila tla vlažna. Spodrsnilo mi je in pošteno sem se podričala. Ko sem se pobrala, sem opazila ob straneh temne votline, skrivnostne rove, spodaj pa je šumel Rak. — Če bi bili z menoj otroci, — sem si rekla, — bi jim lahko pripovedovala, da so bila nekoč taka domovanja vil, zmajev in povodnih mož. Idealo prizorišče za vsako pravljico. In o razbojnikih so tudi že brali. Torej nič čudnega, če je tu v bližini Ravbarkomanda, saj si človek ne more zamisliti boljših skrivališč.

— Toda zakaj bi morala srečati prav kakšno pravljico bitje, sem si trezno dopovedovala. — Zakaj ne bi bil to živ človek, izletnik, morda kak star obiskovavec in dober poznavavec teh krajev. Recimo, da sedi tu na dnu jame in strmi v vodo, kjer nemudeno plavajo male in velike ribe.

Vpraševala bom neumno, kakor vsak novinec:

— Kaj je tu tako posebnega?

— Predvsem je lepo in mir, — mi je rekel z glasom, ki je imel prizvok, da bi to lahko tudi sama spoznala. — Toda verjetno vas bo bolj zanimalo, da je o tej jami pisal še Valvasor in da je tudi pojasnil, od kod ime »Tkalca jama«. Torej, izročilo pravi, da je nek človek tukaj tkal na skrivaj v nedeljo. V jezi je bog poslal zato k njemu peklenščka, ki ga je za kazen spremenil v kamen. Sicer pa imenujejo to jamo tudi Škocjansko.

— Zanimivo. Tako bajajo stare pripovedke, kaj pa pravite vi?

— Oh, to je preprosto. Nekoč v davnini se je tu vdrl strop nad podzemeljsko reko. Skrivnostno pa je tu vsekakor. Ne samo tale prehod, pod katerim ste prišli do sem. Tu Rak dokončno ponikne in še ni uspelo raziskati, kaj se dodaja potem z njim.

— Ste že bili pod Velikim naravnim mostom?

— Ne. Pa tudi v Rakovi žagi še ne.

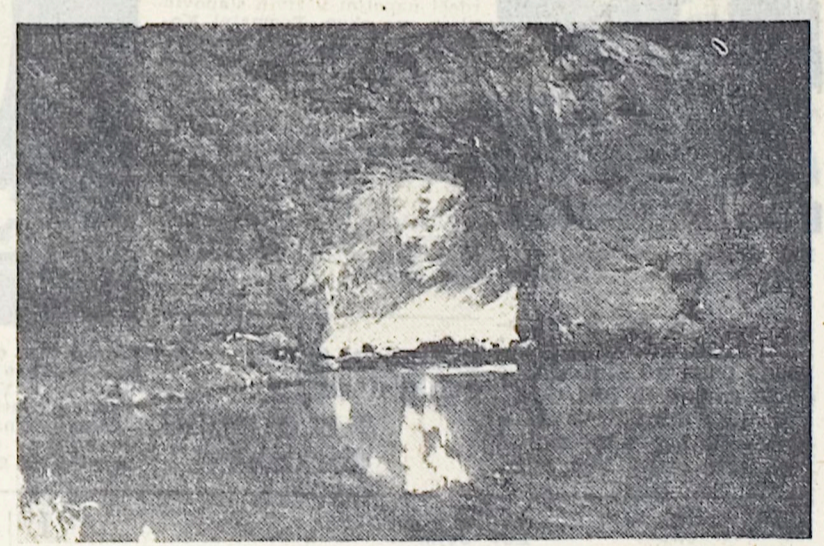
— Torej vas popeljem najprej k Žagi in Oknu. Spet kočček krožne ceste in odcep z napisno tablo. V gozdu so vsekane stopnice, na koncu je še strma steza. Nevidni sopotnik je utrgal bršljan in mi ga dal okrog slamnika.

— Tako bo bolj podobno vilam, o katerih ste govorili v Tkalca jami, — mi je rekel nekoli posmehljivo.

Molčala sem, da ne bi bila ob družbo. Razlagal je resno:

— Na zgornjem koncu kotline priteče Rak pod zemljo iz Cerknjskega jezera. Pod Malim naravnim mostom se približe ob jamah in nekdanjih žagah. Zdej je divje razpenjen, zdaj leno umirjen. Ob vnožu te soteske pritaka skozi možočen portal. Tu so njegove šumeče vode in mirni tolmuhi z ribami.

— Človek bi kar hodil po tem debelem mahu na kamnih, — sem rekla. — Kako čudovita in mehka naravna preproga.

— Na koncu soteske bi prišli v Tkalca jamo. Če pa bi se lahko spremenili v ribo, bi zaplavali z Rakom po neznanih podzemeljskih rovih in prišli na svetlo v Malograjski jami pri Planini. Tam se Rak pod zemljo združi s Pivko, ki priteče iz Postojne.

Tu je bila torej Rakova žaga. Vidni so še sledovi na pol razpadlega jezera. Mirno jezerce, ki ga napravi Rak v jami, je vabljivo, toda voda je ledeno mrzla. Tema sicer zakriva pogled, toda hladni jamski zrak in šumenje nevidnih slapov dajejo domišljiji prosto pot.

— Pojdiva naprej. Velikega naravnega mostu še niste videli. Tam boste imeli najmanj možnosti za pravilčno domišljijo, ključ temu pa je zelo lepo.

Ko sva zapustila ta čarobni kotiček, sva bila spet ob starih vrbah. Sredi zelenih travnikov je lenobno tekel Rak. Toda dolgo ni strpel v taki umirjenosti. Na spodnjem koncu doline je zopet poniknil pod zemljo v dolg naravni predor, nad katerim se je bočil Veliki naravni most.

— Če bi prihajali večkrat v to prelepo dolino, bi ugotovili, da voda v suši ponikuje že pri mostu in takrat lahko greste skozi predor v divjo sotesko. Skalovje je tudi tu, kot v Rakovi žagi, debelo poraslo z rjavim mahom.

— In na mostu?

— Od tam je seveda prelep pogled na vso idilično in divjo le-

poto Rakove kotline. Priznali boste, da je pokrajinsko zelo pestra in še domala nedotaknjena v svoji prvobitnosti.

— Ali vas pogosto motijo taki obiskovavci?

Tu ob mostu, kjer je bilo svetlo sonce, sem se zavedala, da sem sama. Toda v roki sem imela šopek spominčic, ki rastejo ob vodi. Dala sem ga k bršljanu na slamniku.

— Počasi bo treba proti Postojni, — sem si rekla. — Kaj bodo rekli, ko se tako dolgo potepam.

Poslovila sem se od senčnih poljan Raka, od skrivnostnih jam in kraškega gozda. Ob železniškem prelazu pri Ravbarkomandi, ko sem dolgo čakala, da bo privozil mimo vlak, sem postala spet trezen človek, ki gleda na uro in ga priganja čas.

V Postojni sem pripovedovala znanco o svoji poti.

— Zelo je lepo, — sem rekla, pa tako samotno.

— To se zgodi vedno takrat, kadar kdo sedi med dvema stoloma. Del Rakove kotline je pod Postojno, večji del pa pod Cerknico. Rešitev za turizem bi menda bil, če bi spadalo vse pod Postojno in bi takrat naša jama vključila Rakovo kotlino v svojo propagando.

Če boste kdaj hodili po teh poteh, pozdravite znanca v Tkalca jami. Z.L.

Naša trgovska mornarica

v letu 1961...

Na letni skupščini Sveta za pomorstvo brodarstvo Zvezne prometne zbornice v drugi polovici junija t. l. je bilo prikazano...

Zanimivost svoje vrste so na koprski tržnici lepo pletene košare in košarice ter njihovi prodajalci. Pletarska obrt ima pri nas precej odjemalcev...

znanosti poslovanje naših brodarških podjetij v preteklem letu.

Konec leta 1961 je jugoslovanska trgovska mornarica imela 267 ladij (15 več kot v letu 1960) z 836.916 brt. Število zaposlenih je znašalo 12.307, od teh je bilo vkrcanih na ladjah 9922 pomorščakov.

Nasle ladije so lani prepelele 8.465.000 ton tovora in 6.535.000 potnikov, od teh 167.000 v mednarodnem prometu.

Blagovni promet preko morskih luk je v preteklem letu prepelele 6.175.000 ton blaga, to je 64,3% celokupnega prometa preko naših luk, medtem ko so ladije tujih zastav prepelele 3.444.000 ton ali 55,7% blaga.

Cisti devizni dohodek, ki ga je v letu 1961 prispevala naša trgovska mornarica, je znašal nad trideset milijonov dolarjev.

...in v letu 1962

Po najnovejši statistiki je bilo stanje jugoslovanske trgovske mornarice 30. aprila t. l. naslednje:

V popisu trgovskih mornaric širom po svetu je Jugoslavija na 19. mestu in to med drugimi pred Kitajsko, Turčijo, Portugalsko, Poljsko in Belgijo. V statistiki so upoštevane le ladije z nosilnostjo od 100 ton navzgor.

Jugoslovanska trgovska mornarica — potemtakem 21 plovnih podjetij s 361 ladjami.

Njihova brutotonaža znaša 890.967, netotonaža 519.612 in nosilnost 1.284.031 ton. Vse lahko sprejmejo 29.895 potnikov.

Imamo pa le osem plovnih podjetij, ki prevažajo potnike. Najmočnejša med nimi je rejska Jadrinja, ki na 69 ladij lahko naloži 28.764 oseb.

Prvenstvo v naši pomorski plovi ima po tonaži Jucolinija iz Reke. Druga po brutotonaži je piranska Splešna plova, na kar smo Slovenci v rejsnici lahko ponosni. Zanimiv je primer, da prekaša Splešna plova Jugoslovansko tenkersko plovstvo iz Zadra po brutotonaži za 3206 brt, zaošča pa za njo s 2995 tonami nosilnosti.

SPLEŠNA PLOVA razpolaga trenutno s 16 ladjami (najstarejša je Martin Krpan iz leta 1910, najmlajša Bela Krajina iz leta 1961). Njihova skupna brutotonaža znaša 112.636 brt, nosilnost 156.722 ton. Potnikov njene ladije lahko prevzamejo 199.

Najmanjša med vsemi jugoslovanskimi plovimi podjetji je OBALNA PLOVA KOPER v Kopru. Njenih 14 ladij in ladij ima 678 brt oziroma 1150 ton nosilnosti ter prostora za 110 potnikov. -mm-

Slaven kakor znameniti londonski muzej vosčenih lutk je tudi hollywoodski Chinese Theatre (Kitajsko gledališče), le da to predstavlja zbirko odvisnih dni v cementu stavljenih filmskih in gledaliških zvezdnikov. Te dni so mednje prišli tudi italijansko igralko Sofijo Loren, ki je za svojo vlogo v znamenitem filmu 'Ciocia' letos dobila Oscara. Ko je šla ponj v Ameriko, so porabili priliko tudi zbiratelji odvisov rok in ji dani vtisnili v cement (na sliki).

Pridnemu se sreča sama ponuja

Mnogo študentov in dijakov koprškega okraja v poletnih mesecih poišče priložnostne zaposlitve v različnih gostinskih obratih, industrijskih podjetjih ter ustanovah in v prometni milici. Eden izmed teh je tudi Andrej Bratož iz Portoroža, ki je že več let sezonsko zaposlen v hotelu »Palace« v Portorožu kot

gosti, celo tako popularen, da je zbudil pozornost tudi med filmskimi delavci. Še pred tem pa je opozoril javnost nase kot dober klavirski izvajalec na eni izmed kulturnih prireditev v Portorožu. Zato je razumljivo, da ga je opazil tudi znani režiser František Čap in ga povabil k sodelovanju pri novem filmu »Naš avtor«, ki ga pravkar snemajo v Piranu. Portoroški »Mustafa« bo torej v kratkem spremenil svoj »polklic« in napredoval od lift boya do filmskega igralca. M. J.

Nas »Mustafa« v parku pred hotelom Palace v Portorožu

lift boy. In ker je čestokrat med vožnjo brundal znano popevko Mustafa, se ga je prijelo to ime. In naš simpatični »Mustafa« je kaj hitro postal popularen med številnimi

TUDI V KOBARIDU MNOGO ZANIMIVOSTI

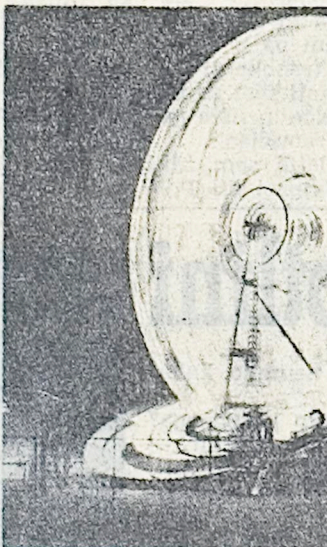
Ob razcepu Soške in Nadiške doline stoji Kobarid, znan po svoji slikoviti arhitekturi in lešenih mostovih, s katerih rečci nageljni v živih slapovih lijejo raz oken. Prometni Kobarid, ki je izhodišče za izlete in ture na Krnsko pogorje, Stol in Matajur, je dobil preurejen hotel, kot ga kaže naša slika, ob spomeniku pesnika Simona Gregorčiča. Od tu je omogočen preči mednarodnega bloka pri Robiču direktno prehod v Furlansko nižino v Gradcu in Benetke, kakor tudi tamkajšnjim prebivalcem obisk gornjega Posočja po Videmskem sporazumu o maloobsejnem prometu.

BERITE IN SIRITE SVOJE GLASILO

- SLOVENSKI
- JADRAN!

SCOTLAND YARD IN VRABCI

Londončani so bili nemalo razburjeni, ko so ugotovili, da jim neznanec vse bolj pogosto odpirajo zamaške na steklenicah mleka, ki jih angleški mlekarji po lepi stari navadi puščajo kar pred vrati londonskih hiš. Za nečedno početje neznanih zlikovcev se je končno začela zanimati tudi policija in preteklo je precej časa, da so ugotovili krivice. Namreč vrabci so domiselno odpirali zamaške in tako prišli do jutranjega obroka hrane.

Zadnje čase odpirajo po svetu vedno več zabavišč, ki so urejena podobno kot slavni in stari Prater na Dunaju. V ameriški državi New Jersey opozarjajo na zabavišče med drugim tudi s tako velikansko kroglo, v kateri je nenavadno kolo. Svetlobna igra namreč ustvarja na tem kolesu najrazličnejše efekte in kolo ne spreminja samo barv, ampak tudi velikost. Tako tačajo klavirskih skladb znanih mojstrov v vsaki zdi gledavcem, čeprav je vse skupaj je optična prevara

POMORSTVO ŠT. 61962

Naslovna stran v barvni fotografiji: ml JEDINSTVO v kriski luki. Vsebinsko mimo stevilnih slik in črtic bogata in pestra. Ajd je prispeval nekaj iz zgodovine mesta Pirana: Kako so si Benetke podvrgele Piran iz naših krajev je še opis novega Tomosovega izvenladijskega motorja Lamo-06 K s slikami, iz bližine pa prikaz Pionirsko delo Jugoslovanskega inštituta za biologijo morja v Rovinju.

Uvodoma si sledi strokovni članki: Svet za pomorstvo brodarstvo — važen činitelj v našem pomorskem gospodarstvu; Pomorsko zavarovanje pred in po likvidaciji DOZ (Vprašanje specializiranega zavoda za pomorska zavarovanja v novi organizaciji zavarovalne službe); Uporaba izrazov »pomorstvo« in »pomorsko gospodarstvo« v različnem pomenu; Ladje za prevoz razsutih tovorov; Nakladanje tovara na ladjah rednih prog; Spremembe tveganja in njihov vpliv na požarobno in pomorsko zavarovanje.

Slede Vesti iz našega pomorstva: Pomorstvo po svetu; Pomorska pravna praksa; Trčenja — rak-rana moderne plovice; Kozmonavtika; Pomorsko-zgodovinske tradicije zadržkega okraja; Erik-Junker SVA. Književni prispevek namo že uvodoma omenjenega v slovenski se Na Pontilcu (Mornarjevi spomini) in troje pesmi.

Zaključujejo številko Tehnične novosti, Uporaba jedrske sile v pomorstvu, Iz vojnih mornaric, Stanje jugoslovanske trgovske mornarice, Pomorska kronika in poročilo o strokovnih izpitih v trgovski mornarici. Povzetek važnejših člankov v angleščini. V. P.

Sodniki ji ne morejo pomagati — tako so zapisali svetovni časopisi ob vesti, da so sodniki v Phoenixu, Arizona (ZDA), odbili televizijski napovedovalki Finkblinovi (na sliki z družino) prošnjo za zdravniško prekinitev nosečnosti. Zahtevki je vložila zato, ker so jo v začetku nosečnosti, ko zanjo še ni vedela, zdravili s talidomidom, pomirjevalnim sredstvom, ki daje povzročja prirojene telesne deformacije. Začuda, da v tako napredni državi, za kakršno štejejo ZDA, ni mogoče brez komplikacij urediti tako očividnega primera zdravstvenega posega.

ZA ČISTOST IN PRISTNOST NAŠIH IMEN

Razkrižje

Stikalische cest iz Ljubljane, Trsta, Ankarana in Kopra blizu mostu čez Rižano pravijo Italijani bivio. Tisti naši ljudje, ki ne vedo, kaj beseda pomeni, so napravili iz tega krajevno ime Bivio ali tudi Bivijo in Bivjo. Beseda pomeni v slovenščini dobesedno prevedeno dvopotje, stvarno pa razpotje, križpotje, križišče ali razkrižje, torej mesto, kjer se pota razhajajo, ne pa kraj.

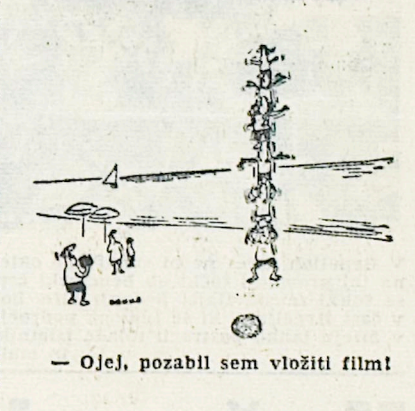
Ker torej ne gre za kako krajevno ime, saj tam razen kolibe s krčmo ni nobenega naselja, Slovenci nimamo potrebe uporabljati ime bivio, ko imamo celo več svojih lastnih. Ker pa se bo dogajalo in se še dogaja, da pojmujejo mnogi naši ljudje to ime kot krajevno, ne bi bilo priporočljivo uporabljati imena razpotje in tudi ne križišče. Oba pojma sta preveč splošna in pomenita pač vsako razpotje in križišče, kjerkoli je.

Kazalo bi torej odločiti se za izraz, ki tu ni tako znan, pomeni pa isto in predstavlja drugod tudi že ime kraja. Tako imamo na primer pri Ljubotomu vas Razkrižje (v naravnem Razkrižju), v Hrvaškem Zagorju pa selo Razkrž. Ako sprejmemo za naš rižanski bivio izraz razkrižje in ga uporabljamo tudi kot krajevno ime, pisano z veliko začetnico R z k r i ž j e, bo kmalu vsakdo vedel, da je to križišče pri reki Rižani in ne morda šmarsko ali katero drugo. R.

GLENNI OBOŽEVALCI

Odkar se je John Glenn vrnil s svojega poleta po vesolju, je prejel več kot trideset tisoč pisem, v katerih so tudi nenavadna darila, kot na primer kovanci za pet centov, dalje prošnje Amerikanov, če lahko imenujejo po njem kakšno šolo, most, knjižnico in podobno. Ker te poplave pisem Glennovih oboževalcev še zlepa ne bo konec, se sedaj ukvarja z njegovo korespondenco deset tajnic.

Dve za smeh

— Ojle, pozabil sem vložiti film!

— In kaj se je zgodilo potem, ko si ga nahrullil z bedastim trebušnikom?

Lev Šejnina

Strogo zaupno

Vohunska zgodba iz II. svetovne vojne

I

Polkovnik von Weitzel, nemški vojni ataše v Moskvi, se je tistega majskega jutra leta 1941 prebudil precej bolj zgodaj kakor po navadi. To je bilo tolikanj bolj neprijetno, ker je von Weitzel zaspal zelo pozno; okrog polnoči sta namreč prispela iz Berlina dva telegrama in nanju je moral nemudoma odgovoriti. Telegrama sta spravila gospoda von Weitzla v čemerno razpoloženje. V zadnjem času je bilo vedno več najbolj različnih neprijetnosti.

Hans von Weitzel se je namrščno pretegovalo po postelji in nemirno mežikal. Hočeš nočeš je začel razmišljati o neprijetnostih. Delil jih je na dve vrsti: na neprijetnosti, ki so bile nepredvidene in že zaradi tega posebno resne, in na neprijetnosti, ki so bile tako rekoč neizogibne, ki jih je bilo moč pričakovati in zato niso bile tako hudo vznemirljive.

V neprijetnost prve vrste je vsekakor sodil bedasti dogodek s tistim tesarjem, s Krashckejem. Krashcke je bil eden od Weitzelovih pomočnikov pri obveščevalni službi. Bil je njen sodelavec in vsi so bili prepričani, da ima na tem področju obilo izkušenj. V Rusiji je delal že pred prvo svetovno vojno. Imeli so ga za prebrisane in drznega agenta.

dela so bile videti tukaj neuporabne. Sovjetski ljudje so bili sila oprezní, kadar so se srečali z nemškimi diplomatom; igralnic in drugačnih brlogov tod ni bilo, tudi modnih kabarejev ne, pa tudi filmske »zvezde« ali »zvezde« z oper ali operet niso bile podobne drugim »zvezdam«; niso se gnale za briljanti in bogataši in po vsem sodeč so bile kar spodobne članice sindikata. S kom naj torej naveže stik in kako naj dela?...

In kot nalašč je v tem času dobil iz Berlina nalog, naj spravi v tek »operacijo Syrius«, tako so v nemški obveščevalni službi imenovali nalogo v zvezi z deli in izumi znanega sovjetskega konstruktorja inženirja Leontjeva.

Zanimanje za osebnost in dela inženirja Leontjeva se je pojavilo v Berlinu že davno, že okrog leta 1930, ko je nemški vojni-obveščevalni službi prišla na uho novica o tem, da tedaj še zelo mladi konstruktor dela na področju nove vrste orožja v enem izmed znanstveno-raziskovalnih inštitutov v Moskvi.

Nemški vohunski službi je tedaj uspelo dobiti na svojo stran nekega sodelavca inštituta, ki je jel v okviru svojih možnosti poročati o delu inženirja Leontjeva. Iz agentovih poročil je bilo moč posneti, da je Leontjev skromen človek, ki živi samo za svoje delo, da je redkih besedi in da je zelo previden pri sklepanju novih poznanstev. Na kakršno koli podkupovanje ni bilo misliti. »Direktno« delo je bilo v tem primeru nemogoče. Zadeve se je bilo treba lotiti z druge strani. Tukaj pa so se pojavile nove težave: lepega dne so sovjetski varnostni organi zgrabili agenta, ki je deloval v inštitutu. To je bila resna stvar. In prav zaradi tega je pripotoval gospod Krashcke z diplomatskim potnim listom iz Berlina v Moskvo.

Ohraben z diplomatskim potnim listom in z imenovanjem za tiskovnega atašaja, si je Krashcke kupil monokel in dobil tako na moč avtoritativen videz. Preden je Krashcke odkotoval v Moskvo, so poklicali v Berlin polkovnika von Weitzla. Generalni podpolkovnik Pickenbrock, načelnik I. oddelka nemške-vojne obveščevalne službe, je predstavil gospodu Weitzlu njegovega novega pomočnika. Weitzel si je Krashckega z zanimanjem ogledal. Pred njim je bil starejši človek z brezizraznimi, skoraj brezbarvnimi očmi in velikim, kumarastim nosom.

»Zelo sem vam hvaležen za takšno pomoč, gospod general,« je odvrnil Weitzel, »in to tolikanj bolj, ker so priprave za to operacijo hudo komplicirane. Okoliščine, ki jih dobro poznate...«

»Na vašem mestu, polkovnik,« ga je naglo prekinil Pickenbrock, »bi si ne drznil omenjati te sramotne napake, ki jo vi imenujete, komplicirane okoliščine... Ta idiot Schmelzer (Krashckev prehodnik) se je spozabil, obnašal se je kot smrkavec in zapravil tako dragoceno agenta. Kompromitiral je celo samega sebe in kot veste, smo bili prisiljeni, da ga nemudoma odpokličemo iz Moskve...«

»Dovolite mi,« se je jel Weitzel plaho braniti, »dovolite mi, da pripomnim, da je bil omenjeni Schmelzer poslan k meni z osebnim priporočilom reichführerja SS in da v tem vprašanju nisem imel odločujoče besede...«

»Nesmisel, polkovnik! Vi ste bili odgovorni za Schmelzerja od tistega trenutka, ko je postal vaš sodelavec. Vaše sklicevanje na reichführerja SS je precej netaktno...«

Polkovnik Weitzel je poblebel in se zgrozil nad tem, kar je maloprepričeval. Kakšen vrag ga je le obsedel, da je temu suhemu Pickenbrocku omenil Himmlerja; prejel ali šel utegne general vse to servirati reichführerju SS. In najbolj žalostno pri vsem tem je bilo, da je Weitzel povedal čisto resnico — Schmelzerja je res priporočil Himmler. Bolje bi storil, ko bi o tem molčal, posebno če pomisli na navade in na značaj gospoda reichführerja... Krashckemu ta spodrsrljaj očividno ni ostal prikrit. Na obrazu se mu je pokazalo nekaj, kar je bilo podobno nasmešku, vendar ga je v hipu prijalil, ker se je spomnil, da bo moral s polkovnikom Weitzlom tako ali drugače sodelovati.

V tem hipu je vstopil Pickenbrockov adjutant in javil, da admiral Canaris, načelnik nemške vojne obveščevalne in protioobveščevalne službe, kliče k sebi Pickenbrocka, Weitzla in Krashckega. Vsi so naglo vstali in odšli po močno razsvetljenih hodnikih v Canarisov kabinet. Admiral jih je sprejel stoje. Odgovoril jim je na privajeni pozdrav: »Hiel Hitler!«, si jih pazno ogledal od nog do glave, potem pa jel, živžgajalo si arijo iz neke operete, korakati iz enega vogala v drug vogal svojega velikega kabineta. Nastal je dolg in neprijeten molk. Naposled se je Canaris ustavil pred svojimi podrejenimi in jim kratko rekel: »Včeraj me je führer vprašal o »operaciji Syrius«... Nato se je zresnil in začel meriti svoj kabinet s svojimi dolgimi in močnimi nogami.